

Монгол Улсын Засгийн Газар

ЦАХИМ МОНГОЛ ХӨТӨЛБӨР

**МЭДЭЭЛЭЛ, ХАРИЛЦАА ХОЛБОО, ТЕХНОЛОГИЙН ХӨГЖЛИЙН
ХӨТӨЛБӨР**

Гарчиг

1. Өмнөх үг	5
2. Хөтөлбөрийн үндэслэл	6
3. Хөтөлбөрийн зорилго	10
4. Хөтөлбөрийн зорилтууд.....	11
5. Монгол Улсын мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн өнөөгийн байдал	12
5.1 Хууль, эрх зүй, бодлого зохицуулалт	12
5.2 Дэд бүтэц	15
5.3 Үйлчилгээ, хэрэглээ	18
5.4 Хүний нөөцийн хөгжил.....	20
6. Хөтөлбөрийн хамрах хүрээ	21
7. Хэрэгжүүлэх стратеги үйл ажиллагаа.....	23
7.1 Хууль эрх зүй, бодлого зохицуулалтын орчин	23
7.2 Мэдээлэл, харилцаа холбооны дэд бүтэц.....	25
7.3 Манлайлал, шинэчлэл.....	32
7.4 МХХТ-ийн хэрэглээ, түүний харилцан уялдаа	34
7.5 МХХТ ашиглан эдийн засгийн өсөлтийг хангах	48
7.6 МХХТ-ийг олон нийтэд таниулах, төрийн үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоо	53
7.7 МХХТ-ийг ашиглах чадвар, хүний нөөцийн хөгжил	58
8. Удирдлага, хяналт шинжилгээ, үнэлгээ	63
9. Хөтөлбөрийн санхүүжилтийн эх үүсвэр	64

Товчилсон үгсийн тайлбар

МХХТГ	Мэдээлэл, Харилцаа Холбоо, Технологийн Газар
ЗГХЭГ	Засгийн Газрын Хэрэг Эрхлэх Газар
СЯ	Сангийн Яам
ҮХЯ	Үйлдвэр Худалдааны Яам
БСШУЯ	Боловсрол, Соёл, Шинжлэх Ухааны Яам
ЭМЯ	Эрүүл Мэндийн Яам
ЗТАЖЯ	Зам, Тээвэр, Аялал Жуулчлалын Яам
НХХЯ	Нийгмийн Хамгаалал, Хөдөлмөрийн Яам
СХЗҮТ	Стандартчлал, Хэмжил Зүйн Үндэсний Төв
ИБМУТ	Иргэний Бүртгэл, Мэдээллийн Улсын Төв
ТХГ	Төрийн Холбооны Газар
УМХГ	Улсын Мэргэжлийн Хяналтын Газар
МХХТ	Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи
ГЕГ	Гаалийн Ерөнхий Газар
ТЕГ	Татварын Ерөнхий Газар
МТЗ	Монголын Төмөр Зам
ХАҮТ	Худалдаа Аж Үйлдвэрийн Танхим
ҮСГ	Үндэсний Статистикийн Газар
НЗДТГ	Нийслэлийн Засаг Даргын Тамгын Газар
ХЭАХХ	Хэрэглэгчдийн Эрх Ашгийг Хамгаалах Хороо
ТББ	Төрийн Бус Байгууллага
МТҮП	Мэдээллийн Технологийн Үндэсний Парк
МТ	Мэдээллийн технологи
МАБ	Мэдээллийн аюулгүй байдал
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
ҮНБ	Үндэсний нийт бүтээгдэхүүн
ХХЗХ	Харилцаа Холбооны Зохицуулах Хороо
МЦХ ХК	“Монголын Цахилгаан Холбоо” Хувьцаат Компани
ИНЕГ	Иргэний Нисэхийн Ерөнхий Газар

ЖДҮ	Жижиг дунд үйлдвэр
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
ISO	International Organization for Standardization (Олон улсын стандартчиллын байгууллага)
MMDS	Multipoint Multi-channel Distribution System /Олон цэгт дамжуулах олон сувгийн систем/
ТӨҮГ	Төрийн Өмчит Үйлдвэрийн Газар
МСҮТ	Мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төвүүд

1. Өмнөх үг

Энэхүү хөтөлбөр нь мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи (МХХТ)-ийн салбарт төрөөс баримтлах дунд хугацааны (2005-2012) хөгжлийн бодлого, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлно.

Дэлхийн улс орнуудад аж үйлдвэржсэн эринээс мэдээлэлжсэн эринд шилжих үйл явц улам эрчимжин мэдлэгт тулгуурласан нийгмийг цогцлон байгуулж нийгмийн баялаг, үнэт зүйлсийг бүтээх эх сурвалж нь мэдлэг, мэдээлэл гэдгийг дэлхий нийтээр хүлээн зөвшөөрч улс төр, эдийн засаг, нийгмийн бүхий л хүрээнд мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи (МХХТ)-ийг өргөнөөр нэвтрүүлэн хэрэглэж байна.

Монгол Улсын хувьд МХХТ-ийн давуу хэрэглээг бүрдүүлж, түүнийг хөгжлийн хурдасгуур болгон мэдлэгт тулгуурласан нийгмийг байгуулах, Засгийн газрын үйл ажиллагааны тэргүүлэх чиглэл болгох шаардлага зүй ёсоор урган гарсан юм. Иймээс Монгол Улсын Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт “Цахим Монгол” үндэсний хөтөлбөрийг боловсруулан хэрэгжүүлэх, МХХТ-ийн хөгжилд өндөр ач холбогдол өгч олон чухал шинэлэг зорилтуудыг дэвшүүлэн тавьсан болно.

2. Хөтөлбөрийн үндэслэл

Улс төр, нийгэм, эдийн засгийн бүхий л хүрээнд МХХТ-ийг бүтээлчээр нэвтрүүлэх, төрийн удирдлагын үр нөлөө, төрийн үйлчилгээний чанарыг дээшлүүлэх, мэдээллийн найдвартай тогтолцоо бий болгох, мэдээлэлжсэн нийгмийг байгуулах, мэдээлэлжүүлэлтийн хоцрогдлыг багасгах, МХХТ-ийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх, мэдээлэл хүртэх тэгш бус байдал, тоон ялгааг арилгах, эрх зүйн тааламжтай орчинг бүрдүүлэх шаардлага тавигдаж байна.

Дэлхийн ихэнх улс орнууд өнгөрсөн зууны сүүлчээс эхлэн МХХТ-ийг хөгжүүлэх урт, богино хугацааны стратеги хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх, төрийн удирдлага, үйлчилгээ, үйл ажиллагаанд МХХТ-ийг өргөн ашиглан шинэ төрлийн хэрэглээг бий болгоход зарцуулах хөрөнгө оруулалтаа нэмэгдүүлж байна.

Дэлхийн олон улс орон холбоо, мэдээлэлжүүлэлтийн үндэсний хөтөлбөрийг дэвшүүлэн хэрэгжүүлж байна. Тухайлбал, Сингапурын “Ухаалаг арал” хөтөлбөр, БНСУ-ын “Мэдээллийн дэд бүтэц” үндэсний төлөвлөгөө, Малайзын “Мултимедиа Супер коридор” хөтөлбөр, Япон Улсын “Цахим Япон” зэрэг олон хөтөлбөрүүдийг энд дурдаж болно. Эдгээр орнуудад хэрэгжсэн эхний хөтөлбөрүүд амжилттай болсон төдийгүй дараа дараагийн үе шатыг хэрэгжүүлэхдээ өндөр ач холбогдол өгч төрийн бодлого, хөрөнгө санхүүгийн дэмжлэгээ нэмэгдүүлсээр байна.

Европын зарим хөгжингүй орнуудын 2004 онд зөвхөн цахим засгийг хөгжүүлэх хөтөлбөрт зориулж төсөвтөө тусгасан хөрөнгийн хэмжээг 2008 он гэхэд хэрхэн өсгөхөөр төлөвлөж буйг доорх хүснэгтээр үзүүлэв.

	Их Британи	Франц	Герман	Итали	Испани
2004 он	0.828	0.980	0.985	0.371	0.200
2008 он	1.2	1.3	1.3	0.520	0.300

(тэрбум ам. Доллар)

БНСУ цахим-засгийн 11 багц төслийг хэрэгжүүлэхэд 2002 онд 182 сая ам.доллар зарцуулсан байна. 2003 онд Тайланд улсад цахим-татвар төсөл хэрэгжүүлснээр татварын орлого 290 хувиар өссөн байна. МХХТ-ийг улс төр, нийгмийн бүх хүрээнд өргөн нэвтрүүлснээр Эстони улс 2002 оны байдлаар 100000 иргэнд иргэний үнэмлэх (Smart ID card) олгож, гаалийн бүрдүүлэлтийн 60 хувийг цахим хэлбэрээр хийж, цахим татвар төлөлт 2002 онд 2000 оныхоос 3 дахин өссөн байна.

Өндөр хурдтай хөгжиж байгаа Азийн ихэнх орнуудын хөгжлийн гол түлхүүр нь МХХТ болж байна. Тэр тусмаа газар нутаг уудам, хүн ам сийрэг суурьшилтай, далайд гарцгүй манай орны хувьд МХХТ-ийн боломжийг ашиглах нь нэн чухал юм.

МХХТ-ийг тууштай нэвтрүүлэхэд дараах хүчин зүйлс саад болж байна.

Үүнд:

- Эрх зүй, зохицуулалтын механизмууд боловсронгуй болоогүй
- Төрийн байгууллагуудын удирдлагын шатанд МХХТ-ийн талаарх ойлголт цэгцтэй биш, ашиглалт хангалтгүй, нэгдсэн тогтолцоо бүрэлдээгүй
- Энэ салбарт хөрөнгө оруулалтын нэгдмэл бодлого бүрэлдээгүй
- МХХТ-ийн салбарын бэлтгэгдсэн мэргэжлийн боловсон хүчин дутагдалтай
- Харилцаа холбооны үндсэн сүлжээний хурд, багтаамж нь өнөөгийн өсөн нэмэгдэж буй хэрэгцээ шаардлагыг хангахгүй байгаа
- Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах техник технологи, эрх зүй, зохион байгуулалтын арга хэмжээ авагдаагүй
- Тоон ялгаа, мэдээллийн тэгш бус байдал буурахгүй байгаа
- Боловсрол, эрүүл мэнд, нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөр эрхлэлт, шинжлэх ухаан, урлаг, соёлын салбарт МХХТ-ийн хэрэглээ сул хөгжсөн
- Хувийн болон төрийн бус байгууллагууд, олон нийтийн дэмжлэг, санаачилга, хамтын ажиллагааг өрнүүлэх ажил бага хийгдсэн

- МХХТ улс даяар жигд нэвтрээгүй, орон нутагт МХХТ-ийн техник хангалт сул хийгдсэн зэрэг нөхцөлийг тус тус дурдаж болно.

Дээрх сөрөг хүчин зүйлсийн нөлөөллийг багасгах, улмаар мэдлэгт тулгуурласан эдийн засгийн шинэ орчин, шинэ чадавхийг бүрдүүлэх, МХХТ-ийг өргөн хэрэглээ болгоход энэхүү хөтөлбөр чиглэгдэнэ.

Төслийг боловсруулах Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд, Мэдээлэлжсэн Нийгмийн талаарх дэлхийн дээд хэмжээний чуулга уулзалтаар баталсан Үйл ажиллагааны төлөвлөгөө болон Зарчмын тунхаглал зэрэг дэлхийн хэмжээний чухал арга хэмжээнүүдийн үр дүнг анхааралдаа авсан болно.

Дэлхий дахины болон манай улсын мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн хөгжлийн хурдац, шинэ нөхцөл байдалтай уялдуулан энэхүү баримт бичигт шаардлагатай үед нь зохих тодотголыг хийж байх нь уг хөтөлбөрийг үр дүнтэй, бүрэн дүүрэн хэрэгжүүлэх чухал нөхцөл нь болно гэж үзэж байна.

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр дараах боломж бүрдэнэ. Үүнд:

- Бүх нийтийг өндөр хурдтай, хямд, хялбар ашиглаж болохуйц мэдээлэл, харилцаа холбооны сүлжээний дэд бүтцээр тэгш, зохистой байдлаар ханган мэдээлэл, харилцаа холбооны сүлжээний аюулгүй ба найдвартай ажиллагааг хангах
- Мэдлэгт тулгуурласан эдийн засгийн шинэ орчин, шинэ чадавхийг бий болгох замаар дотоодын нийт бүтээгдэхүүний хэмжээг нэмэгдүүлэн Ядуурлыг бууруулахад хувь нэмэр оруулах ард түмний амьжиргааны түвшинг дээшлүүлж МХХТ-ийг эдийн засгийн тогтвортой өсөлт болон технологийн хөгжлийг дэмжих хөдөлгөгч хүч болгон ашиглах
- Олон нийтийн мэдээллийн нээлттэй орчинг бүрдүүлэх замаар улс төр, эдийн засаг, нийгэм, боловсрол, шинжлэх ухаан, урлаг, соёлын талаарх мэдээллийг хүртэх боломжийг нэмэгдүүлэх
- Өнөөгийн нийгмийн тулгамдсан асуудал авилгал, хүнд суртлыг арилгахад МХХТ-ийн давуу талыг ашиглах
- Мэдээллийн эрин зуунд Монгол Улсын нийгмийн үнэт зүйл болон түүх, соёлын өвийг хадгалах
- Хэвлэл мэдээллийн хэрэгслүүдийг бэхжүүлэхэд МХХТ-ийг ашиглах
- МХХТ-ийг хүний нөөцийг хөгжүүлэх болон чадавхийг дээшлүүлэхэд ашиглах, ялангуяа МХХТ-ийн боловсрол эзэмшүүлэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн эрэлт хэрэгцээнд тохирсон тусгай хөтөлбөрийг дэмжих
- Мэдээлэлжсэн нийгэм дэх мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн төрөл бүрийн сүлжээ, үйлчилгээг хөгжүүлэхэд хувийн хэвшлийн оролцоо болон иргэний нийгмийн санал санаачилгад тулгуурлах
- Олон улсын хамтын ажиллагааг идэвхжүүлж үр дүнтэй төсөл хөтөлбөр харилцан ашигтай хөрөнгө оруулалтыг дэмжих зэрэг болно.

3. Хөтөлбөрийн зорилго

Энэхүү хөтөлбөрийн эрхэм зорилго нь Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийг 21-р зууны хөгжлийн үндсэн хурдасгуур гэж үзэж, Монгол Улсад мэдлэг оюунд тулгуурласан мэдээлэлжсэн нийгмийг байгуулахад оршино.

Эдийн засгийн шинэ орчин, оюунлаг чадавхийг бий болгох, улс орны өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх, тогтвортой хөгжлийг хангах замаар хүн амын амьдралын чанарыг сайжруулж, 2012 онд МХХТ-ийн хөгжлийн гол үзүүлэлтүүдээр Ази тивд эхний арван улсын тоонд орох зорилгыг энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд тунхаглан дэвшүүлж байна.

Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн хөгжлийн гол үзүүлэлтүүдийг дэлхийн цахилгаан холбооны байгууллагаас гаргадаг зөвлөмжид үндэслэн тодорхойлох ба эдгээр үзүүлэлтэд хүрэхэд шаардлагатай хөрөнгө санхүү, хууль эрхзүй, сургалт сурталчилгааны арга хэмжээг үе шаттай авч хэрэгжүүлнэ.

4. Хөтөлбөрийн зорилтууд

Энэхүү хөтөлбөрийн эрхэм зорилгод хүрэхийн тулд дараах зорилтуудыг дэвшүүлж байна. Үүнд:

- МХХТ-ийг нэвтрүүлэх, хөгжүүлэх эрх зүйн орчин бий болгох
- Улс орныг хамарсан нийтэд хүртээмжтэй мэдээлэл, харилцаа холбооны өндөр хурдны нэгдсэн сүлжээ байгуулах
- Өндөр хурдны нэгдсэн сүлжээг олон улсын урсгалд холбох
- МХХТ-ийн салбарт бизнесийн шударга өрсөлдөөнийг дэмжих
- Мэдээллийн бүх нийтийн үйлчилгээний хүртээмжийг дээшлүүлэх
- Төрийн мэдээллийн нэгдсэн тогтолцоо, мэдээллийн нэгдсэн санг бий болгох замаар “Төрийн ой” (Government institutional memory)-г бүрдүүлэх
- МХХТ-д тулгуурласан удирдлагын шинэ загварыг бий болгох замаар цахим засаглалыг хэрэгжүүлэх
- Цахим ардчилал нэвтрүүлэх санал, санаачлагыг дэмжсэнээр хүний эрхийг хамгаалах үйл явцыг дэмжих
- Цахим арилжааг ашиглан бизнес эрхлэгчдийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлж эдийн засгийн шинэ орчинг бүрдүүлэх
- МХХТ-ийн ололт, амжилтыг үйлдвэрлэлийн салбарт нэвтрүүлж мэдлэгт тулгуурласан үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх
- Нийгмийн салбарт МХХТ-ийг нэвтрүүлж иргэдэд үлдэцтэй, үр дүнтэй нийгмийн бодлогыг хэрэгжүүлэх
- МХХТ-ийг ашиглан хүний нөөцийг бүх шатанд бэлтгэх, хөгжүүлэх
- Бүх нийтийн боловсролыг дээшлүүлэх
- Мэдээллийн аюулгүй байдлын тогтолцоог бий болгох
- МХХТ-ийг ард түмний амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх, амьдралын хэв маягийг тодорхойлох чухал хүчин зүйл болгох
- Бүх нийтийг компьютержүүлэх хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр 2012 он гэхэд нийт өрхийн 50 хувийг компьютержүүлэх.

5. Монгол Улсын мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн өнөөгийн байдал

5.1 Хууль, эрх зүй, бодлого зохицуулалт

2000 онд Улсын Их Хурлаас “Монгол Улсын мэдээлэл холбооны технологийн хөгжлийн 2010 он хүртэлх үзэл баримтлал”, 2002 онд Засгийн Газраас “Мэдээлэл холбооны, технологийг дунд хугацаанд хөгжүүлэх стратеги, үйл ажиллагааны төлөвлөгөө”-г тус тус баталсан бөгөөд Харилцаа Холбооны тухай, Радио долгионы тухай, Шуудангийн тухай, Патентийн тухай, Зохиогчийн эрхийн тухай, Оюуны өмчийг хамгаалах тухай, Технологи дамжуулах тухай, Шинжлэх ухаан Технологийн тухай зэрэг хуулиуд нь мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн салбарын үйл ажиллагааг зохицуулж байна.

Харилцаа холбооны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг УИХ-аар 2001 онд баталснаар үндсэн дээр харилцаа холбооны салбарыг либеральчлах, шударга өрсөлдөөнийг бий болгох, зохицуулалтын шинэ, бие даасан тогтолцоог бий болгож Харилцаа холбооны зохицуулах хороог байгуулан, бүх нийтийн үйлчилгээний үүргийн сангийн үйл ажиллагааг эхлүүлээд байна.

Монгол Улсын Их хурал, Засгийн газраас мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийг хөгжүүлэх, шинэ төрлийн үйлчилгээг нэвтрүүлэх, хамрах хүрээг нэмэгдүүлэхэд ихээхэн ач холбогдол өгч, Дэд бүтцийн яамны бүтцэд 2003 оны 1 дүгээр сараас эхлэн ажиллаж байсан Мэдээлэл, холбооны технологийн бодлого, зохицуулалтын газрыг өөрчлөн зохион байгуулж, 2004 оны 10 дугаар сараас эхлэн Ерөнхий сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд Засгийн газрын тохируулагч агентлаг - Мэдээлэл, харилцаа холбоо, технологийн газрыг байгуулан ажиллаж байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрт “Эдийн засгийн өсөлтийг хангахад чиглэсэн шинэ чадавхийг бий болгох

зорилгоор аялал жуулчлалын болон мэдээлэл, харилцаа холбоо, технологийн хөгжлийг шинэ шатанд гаргах” гол зорилтыг тодорхойлсон юм. Энэхүү гол зорилтыг биелүүлэх арга хэмжээний хүрээнд:

- “Цахим Монгол” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх
- Цахим засаглалыг нэвтрүүлснээр төрөөс иргэд, байгууллагад хүргэх үйлчилгээг шинэ шатанд гаргах, иргэдээс төр, засаг руу хандах мэдээллийн шинэ урсгалыг бий болгох
- Улс орны хэмжээнд нэгдмэл кодчлолыг бий болгосноор мэдээллийн нэгдсэн системийг бүрдүүлэх
- Цахилгаан холбооны суурь сүлжээг шинэчлэн олон улсын өргөн зурвасын сүлжээнд нэгдэх
- Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн хууль, эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох
- Эрчим хүчний байнгын эх үүсвэртэй, хүн ам төвлөрсөн газрын сургууль, айл өрхийг компьютержүүлж, интернэтийн үйлчилгээний хүрээ, хүртээмжийг өргөжүүлэх
- Төвийн болон сэргээгдэх эрчим хүчинд холбогдсон сумын төв, суурин газрын мэдээлэл холбооны сүлжээний шинэчлэлтийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх
- Програм хангамжийн эрэлтийг нэмэгдүүлэн бүтээгдэхүүний өсөлтийг дэмжих
- Томоохон суурин газруудын автомат телефон станцыг тоон технологид үе шаттай шилжүүлнэ. Улсын хэмжээнд 100 хүнд ноогдох суурин болон хөдөлгөөнт телефон хэрэглэгчдийн тоог 2012 онд дунджаар 40-д хүргэх
- Интернэт худалдаа, үйлчилгээ, зайны сургалт, цахим нийтлэл, зайны оношлогоог эрчимтэй нэвтрүүлэх
- Телевизийн нэвтрүүлгийг тоон технологид шилжүүлснээр телевизийн олон сувгийг орон даяар үздэг болох
- Гудамж, талбай, албан байгууллага, айл өрх бүрийг хаягжуулж, шуудангийн бүсийн тогтолцоонд шилжүүлэх
- Бүх шатны шуудан хүргэлтийн тогтолцоог боловсронгуй болгож, шуудангийн зах зээлийн өрсөлдөөний зохицуулалтын механизмыг

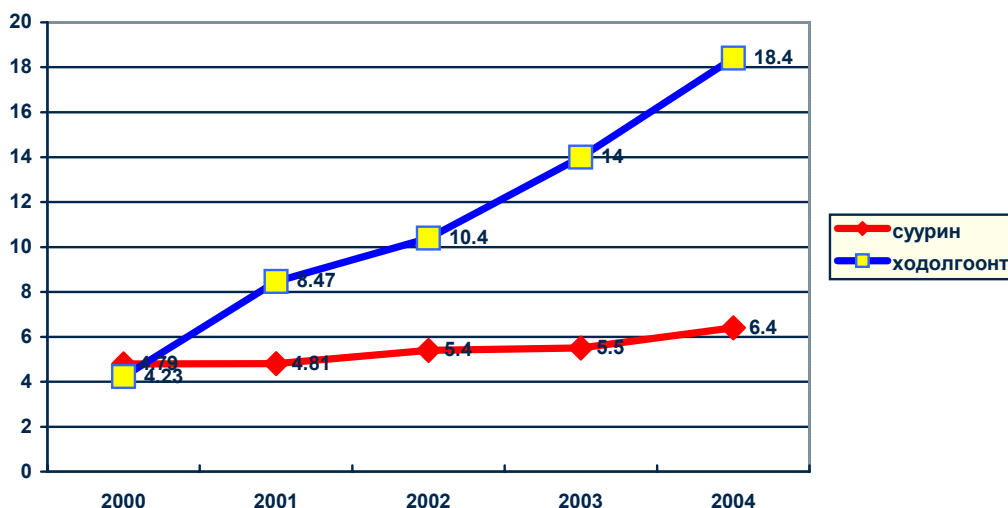
бүрдүүлэн шууданд санхүүгийн болон электрон худалдааны үйлчилгээг нэвтрүүлэх,

- Улиастай - Улаангом - Мөрөн чиглэлийн тоон сүлжээг байгуулах
- Улаанбаатар - Дашинчилэн - Булган, Дашинчилэн - Арвайхээр чиглэлийн дамжуулах сүлжээг шилэн кабелиар шинэчилж, Налайх-Багануурын дамжуулах сүлжээг өргөтгөх
- Хотын захын гэр хороолол, дагуул хотуудыг холбоожуулж, интернэтийн сүлжээг өргөтгөх зэрэг асуудлыг шийдвэрлэнэ.

5.2 Дэд бүтэц

Монгол Улсын мэдээлэл, харилцаа холбооны сүлжээ нь Улаанбаатар хот болон зарим аймгийн төвүүдийг холбосон 2 900 км шилэн кабель, 700 гаруй км аналог ба 2 900 шахам км тоон технологийн радио релейний шугам, телевиз радио өргөн нэвтрүүлэг, сансрын холбооны VSAT станцын сүлжээнүүдээс бүрдэж байна. Улаанбаатар хот болон 21 аймгийн төв, томоохон хот суурин газруудад суурин телефоны 146 214, хөдөлгөөнт телефоны 450 000, интернэтийн 220 000 хэрэглэгч тус тус бүртгэгдээд байна.

Зураг 1. Суурин ба хөдөлгөөнт телефон хэрэглэгчийн нягтрал

Улс хоорондын цахилгаан холбооны сүлжээ нь 100 хувь, хот хоорондын дамжуулах байгууламж үндсэндээ хотын төвийн сүлжээ нь 100 хувь тус тус тоон технологид шилжсэн бөгөөд цахилгаан холбооны үйлчилгээг МЦХ ХК, ТЗХЭГ, Мобиком, Скайтел зэрэг компаниуд явуулж чөлөөт өрсөлдөөнд орсноор үнэ тариф 3-4 дахин хямдраад байна.

2004 оны 12 дугаар сарын байдлаар улсын хэмжээгээр дунджаар 100 хүнд 6.4 суурин, 18.4 хөдөлгөөнт телефон цэг тус тус оногдож байна.

2001 онд Монгол Улсын 1 050 багийг сум, аймгийн төвтэй холбосон тусгай зориулалтын радио холбооны сүлжээг байгуулж эмнэлгийн түргэн тусламж дуудах, байгалийн хүндрэл бэрхшээл тохиолдох, гэнэтийн осол болох зэрэг гамшгаас хамгаалах үед ашиглаж байна.

Монголын Үндэсний Телевизийн (МУТВ) өргөн нэвтрүүлгийг сансрын ИНТЕЛСАТ хиймэл дагуулын тусламжтай хот, хөдөө орон нутаг, сум суурин газруудад дамжуулан хүргэж байна. 2004 онд сансрын телевизийн дамжуулах байгууламжийг тоон системд шилжүүлснээр төлбөрийн хэмжээг нэмэгдүүлэхгүйгээр 4 телевизийн нэвтрүүлэг дамжуулах техникийн боломжтой болж чанар сайжрах нөхцөл бүрдлээ.

Улаанбаатар хот, аймгийн төвүүд, томоохон хот, суурин газарт кабель болон MMDS технологи ашиглан нийт 14 аж ахуйн нэгж кабелийн телевизийн сүлжээ ажиллуулж байна. Улсын хэмжээнд кабелийн телевизтэй өрхийн тоо 50 000 гаруй болоод байна.

Аймгийн төв болон суурин газруудад нийт 37 радио өргөн нэвтрүүлгийн станц ажиллаж байгаагаас 26 хэт богино долгионы (FM) нэвтрүүлэх станцыг дотоодын хөрөнгө оруулалтаар ашиглалтад оруулаад байна. Улаанбаатар, Алтай, Мөрөн хотуудад богино долгионы радио нэвтрүүлэх станцыг 2003 онд ашиглалтад оруулснаар улс орон даяар 2 програмын радио өргөн нэвтрүүлэг сонсох боломжтой болж хамрах хүрээ, хүчин чадлыг нэмэгдүүлж сонсголын чанарыг сайжрууллаа. Улсын хэмжээнд 2003 оны байдлаар нийт 150 000 өрх радиотой гэсэн судалгаа байдаг.

Улаанбаатараас аймгийн төв хүртэл 7 хоногт 2-5 удаа шуудан тээвэрлэж байгаагаас гадна шуудан холбооны уламжлалт болон шинэ төрлийн үйлчилгээг эрхлэн явуулж байна. Сүүлийн жилүүдэд шуудангийн үйлчилгээнд хувийн компаниуд ажиллаж эхэлсэн нь зах зээлд чөлөөт өрсөлдөөн бий болох эхлэлийг тавьж байна.

5.3 Үйлчилгээ, хэрэглээ

Монгол Улсад анх 1994 онд цахим шуудангийн үйлчилгээ, 1996 оноос интернэтийн үйлчилгээ нэвтэрч одоогоор Мэйжикнэт, Миком, Бодиком, Эм-Си-Эс, Эрдэмнет, Мобиком, Скай Си энд Си, Рейлком, WiNet зэрэг 9 компани интернэтийн үйлчилгээг эрхэлж байна.

Монголын интернэтийн гадаад гарцын зурвасын өргөн нь одоогийн байдлаар 78 Мб/с, үүнээс хүлээн авах нь 44 Мб/с, дамжуулах нь 34 Мб/с байна. “Монголын хөгжлийн гарц” ТББ-аас 2003 онд явуулсан судалгаагаар 120 орчим интернэтийн үйлчилгээний цэг (Интернэт кафе) байна. Улаанбаатар хот, аймгуудын төвд Интернэт олон нийтийн төв, Интернэт үйлчилгээний төв, кафе ажиллуулж байна. Интернэт олон нийтийн төвүүд дунджаар 8-10, интернэт кафе дунджаар 6 компьютертэй

байна. Монгол Улсын сумд аймгийн төвтэйгээ аналог сүлжээгээр холбогдож байгаа нь сумдын түвшинд интернэтийн үйлчилгээ хүргэх гол бэрхшээлийг бий болгож байна.

Төрийн мэдээллийг электрон хэлбэрээр олон нийтэд хүргэх ажил эрчимтэй явагдаж байна. Үүний нэг жишээ бол Монгол Улсын Төрийн байгууллагуудын вэб хуудас www.pmis.gov.mn, Ерөнхий сайдын ажлын албаны www.open-government.mn вэб хуудсууд юм. Электрон агуулгыг бүрдүүлж буй монгол агуулга бүхий вэб хуудсууд нь .mn болон бусад домайн (.com, .org, .net... г.м) нэрээр интернэтэд байрлаж байна. Судалгаагаар идэвхтэй ажиллаж буй 1 500 гаруй монгол вэб сайт байгаагаас 73.6 хувь нь “.mn” домэйн нэрийн дор дотоодын интернэтийн үйлчилгээ үзүүлэгчдийн вэб сервер дээр байрлаж байна. Нийт вэб сайтуудын 50.4 хувь нь хувийн хэвшлийнхэнд, 30.7 хувь нь олон нийтийн ашгийн бус байгууллагуудад, 9.8 хувь нь хувь хүмүүст, 9.1 хувь нь төрийн байгууллагуудад харьяалагддаг.

“Мэдээллийн технологийн үндэсний парк”-ийг БНСУ-ын Засгийн газрын тусламжийн хөрөнгөөр байгуулж, 2003 онд ашиглалтад бүрэн орууллаа. Уг парк нь аж ахуйн нэгж, компаниудыг шалгаруулан мэдээллийн технологийн инкубаторын үйлчилгээнд хамруулж байна. Инкубаторт байрлах аж ахуйн нэгж, компаниуд нь үнэ төлбөргүй байраар хангагдах, интернэтийн нэгдсэн холболтын төлбөрөөс 70 хувь хөнгөлөн үйлчлүүлэх, паркийн зүгээс менежментийн иж бүрэн дэмжлэг авах зэрэг боломжтой боллоо. Үүний үр дүнд програм хангамжийн чиглэлээр 100 гаруй компани үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд тэдгээрийн бүтээгдэхүүний нэр төрөл, чанар эрс сайжирч байна.

Монгол Улсад цахим-арилжаа, цахим-банкны чиглэлээр сүүлийн жилүүдэд тодорхой ахиц дэвшил гарч байна. Арилжааны банкууд картын системийг үйлчилгээндээ нэвтрүүлсэн нь э-арилжаа, э-бизнесийн орон зайн хөгжилд түлхэц үзүүллээ. Одоогийн байдлаар 300 гаруй дэлгүүр, зочид буудал, ресторан, томоохон үйлчилгээний газрууд, шатахуун түгээх

төв, аялал жуулчлал, онгоцны тийзийн газруудад зээлийн болон дебет картны үйлчилгээ нэвтрээд байна.

5.4 Хүний нөөцийн хөгжил

Өнөөдөр МХТ-ийн салбарт мэргэжилтэн бэлтгэдэг 12 их, дээд сургууль, коллежид 3 000 гаруй оюутан суралцаж, компьютерийн програм болон техник хангамж, мэдээллийн систем, мэдээллийн системийн менежмент, мэдээллийн сүлжээ, цахилгаан болон радио холбоо, телевизийн техник, мэдээллийн технологи гэсэн мэргэжлээр сургалт явуулж бакалавр, магистр, докторын зэрэгтэй мэргэжилтэн бэлтгэж байна. Дээрх сургуулиудыг холбооны инженер мэргэжлээр 1 600 гаруй, компьютерийн програм болон техник хангамжийн мэргэжлээр 1 500 гаруй хүн төгсч гарсан судалгаа байна. Түүнчлэн Монгол Улсын Засгийн газраас өндөр хөгжилтэй орнуудад МХХТ-ийн чиглэлээр магистрант, докторантурт оюутан суралцах бодлогыг түлхүү баримталж байна.

Мэдээллийн технологийн үндэсний паркийг байгуулснаар мэдээллийн технологийг улс орны хөгжлийн тэргүүлэх чиглэл болгох зорилтыг хэрэгжүүлэх, дэлхий дахинд өрсөлдөх чадвартай салбар болгон хөгжүүлэх, мэдээлэл, холбооны технологийн талаар төрөөс баримталж байгаа хүний нөөц, боловсон хүчний чадавхийг бэхжүүлэх боломж бүрдэх юм. “Мэдээллийн технологийн парк байгуулах”, “Мэдээллийн технологийн сургалтын төв байгуулах” зэрэг чухал зорилт хэрэгжлээ. 2002 онд Холбоо мэдээллийн сургалтын төвийг байгуулан ажиллуулснаар мэдээллийн технологийн боловсон хүчнийг сургах, давтан сургах чадавхийг бүрдүүлэхэд ихээхэн ач холбогдолтой алхам болж байна.

Түүнчлэн програмчлал, интернэт, мэдээллийн сүлжээ зэрэг чиглэлээр Cisco, Microsoft, Sun Microsystems компаниудын итгэмжлэгдсэн урт, богино хугацааны сургалтуудыг явуулж байна.

6. Хөтөлбөрийн хамрах хүрээ

МХХТ-ийг дунд хугацаанд хөгжүүлэхэд дараах чиглэлийг баримталж байна. Үүнд:

1. Хууль эрх зүй, бодлого, зохицуулалтын таатай орчинг бүрдүүлэх
2. МХХТ-ийн шаардлагатай дэд бүтцийг хөгжүүлэх
3. МХХТ-ийг засаглал болон бусад салбарт хэрэглэх эдийн засаг, бизнесийн орчин, бусад хэрэглээг бүрдүүлэх
4. МХХТ-ийг эрчимтэй хэрэглэх хүний нөөцийг хөгжүүлэх

Дээрх чиглэлийн дагуу “Цахим Монгол” хөтөлбөрийг дараах үндсэн стратегид хуваан үзэж болно:

No.	ЭЗӨДЯБС дахь МХХТ-ийн хөгжлийн стратеги	No.	“Цахим Монгол” хөтөлбөрийн МХХТ-ийн хөгжлийн стратеги
1	Хууль эрх зүй, бодлого, зохицуулалтын таатай орчинг бүрдүүлэх	I	<u>Хууль эрх зүй, бодлого зохицуулалт:</u> 1) МХХТ-ийн хөгжүүлэх хууль эрх зүйн шинэтгэл хийх 2) Бүх нийтийн үйлчилгээний үүргийн санг бүрдүүлэх 3) Цахилгаан холбооны салбарыг либеральчлах
2	МХХТ-ийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх	II	<u>Мэдээлэл, харилцаа холбооны дэд бүтэц</u> 1) Мэдээлэл, харилцаа холбооны дэд бүтцийг хөгжүүлэх 2) Хүртээмжтэй, хямд мэдээлэл, холбооны үйлчилгээг хөгжүүлж тоон ялгааг арилгах 3) Төрийн мэдээллийн нэгдсэн сүлжээ, санг байгуулах 4) Бүх нийтийг компьютержүүлэх 5) Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах
3	МХХТ-ийг засаглал болон нийгмийн бүх салбарт хэрэглэх	III	<u>Манлайлал, шинэчлэл</u> 1) Төрийн дэмжлэг, манлайллаар хангах 2) МХХТ-ийг ашиглан төрийн удирдлагын үйл ажиллагааны үр дүнг нэмэгдүүлэх, шинэчлэл хийх

		IV	<p><u>МХХТ-ийн хэрэглээ (application), түүний харилцан уялдаа</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Цахим засаглалыг хөгжүүлэх 2) Цахим боловсролыг хөгжүүлэх 3) Цахим эрүүл мэндийг хөгжүүлэх 4) Цахим арилжааг хөгжүүлэх 5) Харилцан уялдаа, стандартууд
		V	<p><u>МХХТ-д тулгуурласан эдийн засгийн өсөлт</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Эдийн засгийн салбарт МХХТ-ийн хөрөнгө оруулалт болон хэрэглээг хурдасгах, дэмжих 2) Жижиг, дунд үйлдвэр болон аж ахуйн нэгжүүдэд МХХТ-ийн хэрэглээг нэмэгдүүлэх, дэмжих 3) Дотоодын МХХТ-ийн ажил үйлчилгээний зах зээлийг хөгжүүлэх 4) Дотоодын МХХТ-ийн компаниудын экспортын бүтээгдэхүүний өсөлтийг нэмэгдүүлэх
		VI	<p><u>МХХТ-ийг олон нийтэд таниулах, иргэдийн оролцоо</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Олон нийтэд МХХТ-ийг танин мэдүүлэх 2) Олон нийтийг хамарсан үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх 3) Төр засгийн үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх
4	Хүний нөөцийг хөгжүүлэх	VII	<p><u>МХХТ-ийг ашиглах чадвар, хүний нөөцийн хөгжил</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Хүн бүрт МХХТ-ийг эзэмшүүлэх, дадал олгох 2) Төрийн албан хаагчдын МХХТ-ийн боловсролыг дээшлүүлэх 3) МХХТ-ийн өндөр чадвартай олон тооны мэргэшсэн мэргэжилтэн, судлаачид бэлтгэх

7. Хэрэгжүүлэх стратеги үйл ажиллагаа

Энэ хөтөлбөрийн 6 дугаар бүлэг дээр тодорхойлогдсон стратегийн үндсэн чиглэлүүдийг хэрэгжүүлэх стратеги, гарах үр дүн, авах арга хэмжээ, хариуцах байгууллага зэргээр нарийвчлан задалж үзүүлэв.

7.1 Хууль эрх зүй, бодлого зохицуулалтын орчин

Хэрэгжүүлэх стратеги	Гарах үр дүн	Авах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Хариуцах байгууллага
<p>1. МХХТ-ийг хөгжүүлэх хууль эрх зүйн шинэтгэл хийх</p> <p><i>Тайлбар:</i> Шаардлагатай эрх зүйн баримт бичгүүдийг боловсруулж хэрэгжүүлнэ.</p>	МХХТ-ийн багц хуулиуд батлагдан гарч МХХТ-ийн хөгжлийн таатай орчин бүрдэнэ	1) Мэдээллийн технологийн багц хуулинд шаардлагатай нэмэлт өөрчлөлтүүдийг хийж дуусгах	2005-2006	ЗГХЭГ ХЗДХЯ, МХХТГ, ХХЗХ
	Цахим засаглал хөтөлбөрийн бодлого тодорхой болно	2) Мэдээллийн технологийн багц хуулийг УИХ-аар батлуулах	2006	
	МХХТ-ийг ашиглан иргэдэд үзүүлэх төр засгийн үйлчилгээг онлайн хэлбэрт оруулснаар иргэдийн 30% энэ үйлчилгээг хүртэнэ	1) Холбогдох хууль тогтоомжид нэмэлт өөрчлөлт оруулах	2005-2006	
	Цахим арилжааны үндэсний эдийн засагт эзлэх хувь 10%-д хүрнэ	3) Цахим арилжаатай холбоотой хууль эрх зүйн зохицуултуудад нэмэлт өөрчлөлтүүдийг хийх	2006-2007	

<p>2. Бүх нийтийн үйлчилгээний үүргийн санг бүрдүүлэх (БНҮҮС)</p> <p><u>Тайлбар:</u> МХХТ-ийн үйлчилгээ хүргэхэд бизнесийн ашиггүй, хүндрэлтэй алслагдсан хөдөө орон нутгийн хүн амд бүх нийтийн үйлчилгээг үзүүлэхэд зориулагдсан сан болно.</p>	<p>БНҮҮС-г бүрдүүлэх үйл ажиллагааг ойлгомжтой болгож туршилтын төслүүд хэрэгжинэ</p> <p>БНҮҮС-ийн санхүүжилтээр нийт хөдөөгийн хүн амд үзүүлэх МХХТ-ийн үйлчилгээ 50 хүртэл хувиар нэмэгдэнэ.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) БНҮҮС-г бүрдүүлэх ажиллагааг боловсронгуй болгох 2) БНҮҮС-ийн хууль эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх 3) БНҮҮС-ийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах 	<p>2005-2006</p> <p>2005-2006</p> <p>2006</p>	<p>СЯ ХЗДХЯ МХХТГ ХХЗХ</p>
<p>3. Цахилгаан холбооны салбарыг либеральчлах</p>	<p>Цахилгаан холбооны салбар хувьчлагдана</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Цахилгаан холбооны салбарыг либеральчлах хууль эрх зүй, зохицуулалтын орчинг бүрдүүлэх 2) Цахилгаан холбооны салбарыг хувьчлалыг хийх 	<p>2005-2006</p> <p>2006</p> <p>2005-2006</p>	<p>СЯ ХЗДХЯ ТӨХ МХХТГ ХХЗХ</p>

7.2 Мэдээлэл, харилцаа холбооны дэд бүтэц

Хэрэгжүүлэх стратеги	Гарах үр дүн	Авах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Хариуцах байгууллага
<p>1. Мэдээлэл, харилцаа холбооны дэд бүтцийг хөгжүүлэх</p> <p><u>Тайлбар:</u></p> <p>Өндөр хурдны сүлжээг байгуулахдаа бусад дэд бүтэцтэй уялдуулан хөгжүүлэхэд анхаарах, тухайлбал цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын трассын дагуу OPGW төрлийн шилэн кабелийг ашиглах боломжийг судлах. Эрчим хүчний нэгдсэн сүлжээнд холбогдоогүй сум суурин газар, малчин өрхүүдэд мэдээлэл, харилцаа холбооны сүлжээг хүргэхдээ сэргээгдэх эрчим хүчний эх үүсвэр ашиглах</p>	<ul style="list-style-type: none"> □ Бүх аймгийн төвүүд өндөр хурдны сүлжээнд холбогдоно □ Бүх сум, суурин газрууд тоон сүлжээнд холбогдоно <ul style="list-style-type: none"> - Бүх сумдын 30% шилэн кабелийн сүлжээнд холбогдоно - Бүх сумдын 60% утасгүй тоон системд холбогдоно - Бүх сумдын 10% сансрын холбоогоор холбогдоно 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Суурь сүлжээнд тулгуурлаж IP протоколд суурилсан мэдээлэл, харилцаа холбооны үндсэн сүлжээг байгуулах 2) ОХУ, БНХАУ-тай холбогдсон олон улсын өндөр хурдны өргөн зурвасын (broadband) мэдээлэл холбооны газрын сүлжээ байгуулах 3) МХХТ-ийн дэд бүтцэд хувийн хэвшлийн өрсөлдөөнийг нэмэгдүүлэх 4) Төрийн эзэмшилд байгаа болон төрийн өмч давамгайлсан мэдээлэл холбооны үндсэн сүлжээнд тулгуурласан үйлчилгээний бизнесийг үе шаттайгаар хувьчлах 	<p>2006-2012</p> <p>2005-2007</p> <p>2005-2010</p> <p>2005-2008</p>	<p>СЯ</p> <p>УМХГ</p> <p>МХХТГ</p> <p>ХХЗХ</p> <p>МЦХХК</p>

		5) Мэдээлэл, холбооны сүлжээнд нээлттэй, ялгаваргүй холбогдох, шударга өрсөлдөөний зохицуулалт бүхий зах зээлийн орчинг бүрдүүлэх	2005-2006	
		6) Улсын нэгдсэн сүлжээг ашиглах, түрээслэхтэй холбогдсон харилцаанд чөлөөт өрсөлдөөнийг нэвтрүүлэх	2005-2006	
		7) Дэлхийн хөгжлийн чиг хандлагатай мэдээлэл холбооны дэвшилтэт технологи болон үүрэн телефоны дараагийн үеийг нэвтрүүлэх	2006-2010	
		8) Телевизийн өргөн нэвтрүүлгийг тоон технологид шилжүүлж телевизийн олон сувгийг орон даяар хүлээн авах боломжийг бүрдүүлэх	2005	

<p>2. Хүртээмжтэй, хямд, найдвартай холбооны үйлчилгээг хөгжүүлж тоон ялгааг арилгах</p> <p><u>Тайлбар:</u> Хүн ам сийрэг, газар нутаг уудам, далайд гарцгүй орны хувьд МХХТ-ийн үйлчилгээг зөвхөн газар зүйн хамрах хүрээгээр бус, түүний хямд байх талаас авч үзэх нь чухал байна.</p>	<ul style="list-style-type: none"> □ Телефон утасны 100 хүнд ноогдох нягтралаар Ази тивдээ эхний аравт орно □ Хөдөө орон нутагт энэ нягтрал 15% -д хүрнэ □ 2012 он гэхэд бүх аймаг, сум интернэт холболттой болно □ Бүх сумдын 65%-д хөдөлгөөнт холбооны үйлчилгээ нэвтэрнэ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Хөдөөгийн иргэдэд хүрэх МХХТ-ийн үйлчилгээг үнэ хямд, түргэн шуурхай хүргэх, дэвшилтэд технологийг нэвтрүүлэх 2) Зарим радио давтамжийн зурвасыг тусгай зөвшөөрлөөс чөлөөлөх 3) Харилцаа холбооны салбарыг сүлжээний болон үйлчилгээний гэсэн 2 чиглэлээр салгаж бүтэц, зохион байгуулалтыг өөрчлөх 4) Малчдад мэдээлэл, харилцаа холбооны үйлчилгээг хүргэх арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх 5) Гэрийн эзэгтэй, өрх толгойлсон эмэгтэйчүүд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан МХХТ-ийн үнэ төлбөргүй сургалтыг зохион байгуулах, энэ чиглэлээр тусгай хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх 	<p>2006-2012</p> <p>2007-2010</p> <p>2005-2009</p> <p>2006-2012</p> <p>2006-2008</p>	<p>СЯ ХХААЯ ХНХЯ МХХТГ УМХГ ХХЗХ МЦХХК</p>
---	---	---	--	--

		6) <i>Бага орлоготой өрхийг компьютержүүлэх, ядуурал, ажилгүйдлийг бууруулах, амьжиргааны тогтмол эх үүсвэртэй болоход мэдээллийн технологийг өргөнөөр ашиглах</i>	2006-2008	
<p>3. Төрийн мэдээллийн нэгдсэн сүлжээ, санг байгуулах</p> <p><u>Тайлбар:</u> Төрийн өндөр хурдны мэдээллийн сүлжээ нь Цахим засаглал хөтөлбөрийн хэрэглээнүүдийг хэрэгжүүлэх боломжийг олгоно.</p>	<p>Төрийн мэдээллийн нэгдсэн сүлжээ, сан байгуулагдана</p> <p>Өндөр хурдны мэдээлэл холбооны хотын сүлжээ байгуулагдана</p>	<p>1) Төрийн өндөр хурдны мэдээллийн сүлжээг байгуулж Улаанбаатар хотын болон үндэсний сүлжээнд холбох</p> <p>2) Томоохон хот суурин газруудад Төрийн болон ТББ, хувийн хэвшлийг холбосон өндөр хурдны сүлжээ байгуулах</p> <p>3) Төрийн мэдээллийн нэгдсэн сан байгуулах</p>	<p>2007-2008</p> <p>2005-2010</p> <p>2007-2010</p>	<p>СЯ МХХТГ ХХЗХ УМХГ ТХГ МЦХХК</p>
<p>4. Бүх нийтийг компьютержүүлэх</p> <p><u>Тайлбар:</u> Цахим Монгол хөтөлбөрийг амжилттай</p>	<p>2012 онд 6-аас дээш насны нийт хүн амын 80 % компьютер ашиглах чадвартай болно</p> <p>2012 онд дунд сургуулийн</p>	<p>1) Бүх нийтийн компьютержүүлэлт төслийг хэрэгжүүлэх</p> <p>2) Импортоор оруулж ирэх компьютер, түүний дагалдах</p>	<p>2005-2008</p> <p>2005-2006</p>	<p>СЯ Монгол Банк МХХТГ ТЕГ ГЕГ</p>

<p>хэрэгжүүлэхэд бүх нийтийн компьютер-жүүлэлт нэн чухал үүрэгтэй.</p>	<p>10 хүүхэд тутамд нэг компьютер ногдоно</p> <p>2012 гэхэд багш бүр компьютертэй болно</p> <p>2012 онд бүх сумдын 70%, бүх аймгууд зайны сургалтад хамрагдах болно</p> <p>Бүх нийтийн компьютержүүлэх талаар заалт нэмэх</p>	<p>техник, хэрэгслүүдийг гаалийн татвар болон НӨАТ-аас чөлөөлөх тааламжтай нөхцлийг бий болгох</p> <p>3) Дотоодод компьютер үйлдвэрлэх, угсрах, засварлах үйл ажиллагааг дэмжих</p> <p>4) Иргэд, байгууллагуудад компьютер, техник хэрэгслийг хөнгөлөлттэй нөхцлөөр худалдах, зээлийн эргэн төлөх хувилбаруудыг банк санхүүгийн байгууллагаар дамжуулан хэрэгжүүлэх</p> <p>5) Хэрэглээнийхээ шаардлагаас хамааруулан техник хэрэгслээ сайжруулж буй иргэн, байгууллагуудтай гэрээ хийж, сольж байгаа техник хэрэгслийг нь шилжүүлэн хэрэглэх зарчмыг баримтлах</p> <p>6) Интернэтийн олон нийтийн төвийн тоог нэмэгдүүлэх</p>	<p>2006-2007</p> <p>2005-2006</p> <p>2006-2008</p> <p>2006-2008</p>	<p>МТЗ ХАҮТ ҮСГ НЗДТГ Аймгуудын ЗДТГ ХЭАХХ</p>
--	---	---	---	--

		7) Сургуулийн өмнөх насны хүүхдэд зориулсан компьютержүүлэх хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	2006-2008	
<p>5. Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах</p> <p><u>Тайлбар:</u> Кибер гэмт хэргээс хамгаалах, мэдээлэлжсэн нийгмийн аюулгүй байдлыг баталгаажуулах, үг хэлэх эрх, хүний эрх, эрх чөлөөг хүндэтгэн үзэх нь чухал юм.</p>	Хууль эрх зүйн таатай орчин бий болно	<p>1) Цахим мэдээлэл солилцох, санхүүгийн гүйлгээ хийх зэрэг сүлжээгээр дамжих иргэд, байгууллага хоорондын харилцааны аюулгүй байдал, харилцан итгэлцлийг хангах эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох</p> <p>2) Мэдээллийг компьютерээс, мөн сүлжээгээр дамжих үед алдагдахаас хамгаалсан хуулийн зохицуулалтыг төгөлдөржүүлэх</p> <p>3) Мэдээллийн үнэ цэнд тохирсон хамгаалалтын түвшинг (security level of protection) тогтоох</p>	2006-2008	ХЗДХЯ МХХТГ ТЕГ ТХГ
	МАБ-ын бодлого тодорхойлогдоно		2006-2007	
	МАБ-ын стандартууд батлагдана		2006-2008	
	МАБ-ын технологийн орчин бүрдэнэ			
	Ард иргэд цахим орчны талаар итгэлтэй болно			

		4) Мэдээллийн аюулгүй байдлын технологийн үндэсний стандартыг боловсруулах	2006-2008	
		5) МАБ-ыг хангах нууцлал (cryptography), хамгаалах болон хяналтын систем (firewall, intrusion detection), програм хангамж, техник хэрэгслийн үнэлгээ хийх	2006-2008	
		6) МАБ-ыг хангах, кибер довтолгоонтой тэмцэх хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх	2006-2008	
		7) МАБ-ын талаар олон нийтэд өргөнөөр сурталчлах	2006-2008	
		8) МАБ-ын зөвлөх үйлчилгээг нэвтрүүлэх	2006-2008	

7.3 Манлайлал, шинэчлэл

Хэрэгжүүлэх стратеги	Гарах үр дүн	Авах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Хариуцах байгууллага
<p>1. Төрийн дэмжлэг, манлайллаар хангах</p> <p><i>Тайлбар:</i> <i>Бүх шатны удирдлагууд МХХТ, түүний бодлого, стратеги, зорилго зорилтуудын талаарх мэдэгдэхүүнтэй байж манлайлал удирдлагаар хангах ёстой.</i></p> <p><i>Удирдлагын зүгээс хөтөлбөрийг тогтвортой хэрэгжүүлэх санхүүгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэхэд анхаарна.</i></p>	<p>Яам, агентлаг, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ бүр МХХТ-ийн асуудал хариуцсан бүтэц, мэдээллийн удирдах ажилтантай болно.</p> <p>МХХТ –ийн бодлого стратеги хэрэгжилтийг улс орон даяар хангах бололцоо бүрдэнэ.</p>	<p>1) Засгийн газрын бодлого, мөрийн хөтөлбөртэй уялдуулан МХХТ-ийн бодлого, стратегийг боловсруулах</p>	2006-2007	<p>УИХ ЗГХЭГ Бүх яамд Агентлагууд МХХТГ МХХТ-ийн Холбоод</p>
		<p>2) МХХТ-ийн бодлого стратеги, хэрэгжилтийн удирдамжаар хангах</p>	2006-2007	
		<p>3) Төрийн бүх шатны байгууллагад МХХТ-ийн асуудал хариуцсан бүтэц, удирдах ажилтан томилж, МХХТ-ийг хөгжүүлэх нэгдсэн бодлогын хүрээнд салбар хоорондын ажлын уялдааг сайжруулах.</p>	2006	
		<p>4) Засгийн газарт МХХТ-ийн бодлогын зөвлөмж өгөх чиг үүрэг бүхий Ерөнхий сайдаар ахлуулсан <i>орон тооны бус</i> МХХТ-ийн</p>	2006	

		<p>Үндэсний хороог ажиллуулах</p> <p>5) Үндэсний хэмжээний хэлэлцүүлгийг бий болгож, олон нийтийг бодлого, хэрэгжилтэд оролцох бололцоог бүрдүүлэх</p> <p>6) Хэрэгжүүлэх стратеги бүрийн зорилго, үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулах</p>	<p>2006</p> <p>2006</p>	
<p>2. МХХТ-ийг ашиглан төрийн удирдлагын үйл ажиллагааны үр дүнг нэмэгдүүлэх, шинэчлэл хийх</p> <p><i>Тайлбар:</i> Төр засгийн байгууллагууд удирдлага, үйл ажиллагааныхаа уламжлалт арга хэлбэрийг МХХТ ашиглахтай уялдсан шинэ орчноор шинэчлэх.</p>	<p>Төрийн байгууллагууд төрийн үйлчилгээг шинэчлэх болон чиглүүлэх үүрэг бүхий бүтэц бий болно.</p> <p>Засгийн газраас МХХТ-ийг ашигласан ажил хэргийн үйл явцын шинэ хэлбэр, загварыг бий болгож, хэрэгжүүлнэ.</p> <p>Төрийн ажилтнуудын МХХТ-ийг ажлын</p>	<p>1) Төрийн удирдлага, үйл ажиллагааны шинэчлэлтийг хэрэгжүүлэх хороо байгуулах</p> <p>2) Шинэчлэлтийн талаар заавар, санал зөвлөмж өгөх дэд хороог байгуулах</p> <p>3) Шинэчлэлтийн хэрэгжилтийг хянах дэд хороог байгуулах</p> <p>4) Шинэчлэлтийн хэрэгжилтийг цаг хугацаа, хэмжих аргачлалын дагуу захирамж</p>	<p>2006</p> <p>2006</p> <p>2006</p> <p>2006</p>	<p>ЗГХЭГ Бүх яамд, агентлагууд МХХТГ</p>

	байрандаа ашиглах хандлагад өөрчлөлт орно Төрийн байгууллагууд шинэчлэлтийн стратеги-тай болно.	удирдамжаар хангах 5) Төрийн байгууллагууд өөрсдийн шинэчлэлтийг хэрэгжүүлэх баг байгуулж ажиллах	2006	
--	--	--	------	--

МХХТ-ийн хэрэглээ, түүний харилцан уялдаа

Хэрэгжүүлэх стратеги	Гарах үр дүн	Авах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэх Хугацаа	Хариуцах байгууллага
1. Цахим засаглалыг хөгжүүлэх <u>Тайлбар:</u> <i>МХХТ-ийг ашиглан төрөөс үзүүлэх үйлчилгээний чанар, үр өгөөж, хүртээмжийг дээшлүүлэх, төрийн байгууллагын үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох, түүний ил тод, найдвартай, шуурхай байдлыг хангах, авилгал, хүнд суртлыг</i>	<p>МХХТ-ийг ашиглан төрийн төв болон орон нутгийн байгууллагаас иргэд, олон нийт, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад үзүүлэх үйлчилгээг боловсронгуй болгож, 2012 онд төрийн үйлчилгээний 70-аас доошгүй хувийг онлайн хэлбэрт оруулна.</p> <p>Төрийн интранет портал нь иргэдэд</p>	<p>1) Иргэдэд олон-талт хэрэглээний “ухаалаг” карт олгох замаар хүн амын хаягжилт, бүртгэл, нийгмийн үйлчилгээний орчин үеийн тогтолцоог бий болгох</p> <p>2) Улс орны хэмжээнд нэгдмэл кодчлолыг бий болгож мэдээллийн нэгдсэн системийг бүрдүүлэх</p> <p>3) Төрийн мэдээллийг цахим хэлбэрээр солилцох хууль эрх зүйн орчинг бүрдүүлж, төрийн бүх байгууллагууд домэйн нэр,</p>	<p>2007-2012</p> <p>2006-2008</p> <p>2006-2008</p>	<p>ЗГХЭГ Бүх яамд, агентлагууд МХХТГ МХХТ-ийн Холбоод</p>

<p><i>арилгах боломж бүхий иргэн төвтэй, үр дүнд чиглэсэн засаглалын бүтэц, тог-толцоо, үйл ажиллагааны зарчмуудыг бүрдүүлнэ.</i></p>	<p>орон зай, цаг хугацаанаас үл хамаарсан төрийн мэдээлэл үйлчилгээгээр тасралтгүй хангана</p> <p>Нэгдсэн кодчиллын систем, шуудангийн нэгдмэл хаяг бий болгосноор байгууллага хоорондын мэдээллийн системийн менежментийн үл ойлголцол арилна</p> <p>Гаалийн бүрдүүлэлт, татвар төлөх үйл ажиллагаа бүрэн онлайн болно</p>	<p>вэб хуудас, цахим шуудангийн хаягтай болгох</p> <p>4) Төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг цахим хэлбэрээр зохицуулах төрийн интранет порталыг бий болгох</p> <p>5) Гудамж, талбай, албан байгууллага, айл өрх бүрийг хаягжуулж, шуудангийн бүсийн тогтолцоонд шилжүүлэх</p> <p>6) Төрийн байгууллагууд дотоод үйл ажиллагаандаа бүртгэл, бусад төрлийн мэдээллийн систем ашиглах (Back Office Application)</p> <p>7) Төрийн үйлчилгээний үр өгөөж, чанар, хүртээмж, шуурхай байдал, хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийг дээшлүүлж цахим-татвар, цахим-гааль, цахим-бичиг хэрэг зэрэг төсөл хэрэгжүүлж бүх салбарыг хамарсан цаасгүй онлайн үйлчилгээ бий болгох</p> <p>8) Ард иргэд, хувийн хэвшилд</p>	<p>2007-2010</p> <p>2006-2008</p> <p>2008-2010</p> <p>2006-2008</p>	
---	---	--	---	--

		<p>хүртээмжтэй, хандахад хялбар, найдвартай төрийн мэдээллийн нэгдсэн болон төрөлжсөн сан бий болгох замаар төрийн мэдээллийг олон нийтийн хүртээл болгох</p> <p>9) Олон нийтэд үзүүлэх үйлчилгээг өргөжүүлэхийн тулд төрийн байгууллага, олон нийтийн байгууллага, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг дэмжих</p> <p>10) Төрийн сангийн мэдээллийн системийг өргөтгөн төсвийн бүх байгууллагуудыг хамруулах</p>	<p>2007-2010</p> <p>2006-2008</p> <p>2006-2008</p>	
<p>2. Цахим боловсролыг хөгжүүлэх</p> <p><u>Тайлбар:</u> Хүн ам сийрэг суурьшдаг, газар нутаг томтой манай улсын хувьд улсынхаа хаана сурч, ажиллаж, амьдарч байгаагаас үл</p>	<p>Нийт хүн амын мэдээллийн технологийн боловсролын түвшин дээшлэнэ</p> <p>2012 он гэхэд бүх хот, суурин газраас зайн сургалтанд оролцох боломжтой болно</p>	<p>1) Цахим боловсролыг хөгжүүлэх удирдлагын тогтолцоо бий болгох</p> <p>- Цахим боловсролыг нэвтрүүлэх зорилгоор ,боловсролын салбарт мэдээллийн технологийн чиглэлээр оруулж буй хөрөнгө оруулалт, нөөц бололцоог бүрэн дүүрэн ашиглахад чиглэсэн</p>	<p>2006-2010</p>	<p>БСШУЯ СЯ МХХТГ</p>

<p><i>хамааран боловсрол эзэмших тэгш боломжийг хүн бүрт бий болгож Монголд эзэмшсэн боловсрол дэлхийн аль ч улс оронд хөрвөдөг, хүлээн зөвшөөрөгддөг болох, чанартай боловсролыг импортлодог орон болох.</i></p>	<p>Төрийн бүх шатны албан хаагчид, нийт хүн амын 80-аас доошгүй хувь мэдээлэл холбооны технологийн анхан шатны боловсролтой (ICT literacy) болно</p>	<p>менежментийн шинэ тогтолцоог бий болгох - МХХТ-ийг нэвтрүүлэх замаар боловсролын байгууллагуудын чадавхийг бэхжүүлж суралцагч төвтэй сургалтанд шилжих үйл явцыг нэвтрүүлэх</p> <p>2) Боловсролын салбарын мэдээллийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх - Ерөнхий боловсролын сургуулиудыг хямд үнэ тарифаар мэдээлэл, харилцаа холбооны сүлжээнд холбох зохицуулалтын арга хэмжээ авч ерөнхий боловсролын сургуулиудыг интернэт холболттой болгож их, дээд сургуулиудыг өндөр хурдны интернэтэд холбох - Мэдээллийн технологийг сургалтанд ашиглах болон цахим сургалтын материал бэлтгэхэд нь зориулан сургууль бүрийг МХХТ-ийн иж бүрэн техник хэрэгслээр хангаж, 2012 он гэхэд ахлах ангийн 10 сурагч тутамд нэг</p>	<p>2006-2010</p>	
---	--	--	------------------	--

		<p>компьютер ногдох хэмжээнд хүргэх</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2012 онд багш бүрийг компьютертэй болгож, түүнээс 10%-ийг нь зөөврийн компьютертэй болгох - Бүх хичээлийн агуулгыг цахим хэлбэрт шилжүүлэх - Цахим номын сан байгуулах <p>3) Боловсролын салбарын хүний нөөцийн хөгжил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Боловсролын салбарын хүний нөөцийн мэдээллийн технологийн мэдлэг, чадварыг сайжруулах - Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн чиглэлээр их, дээд сургуульд элсэгчдийн тоог нэмэгдүүлэх, сургалтын чанарыг сайжруулах, салбарын инженер, техникийн ажилтны мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх - МХХТ-ийн эрдмийн зэрэг цолтой (магистр, доктор) мэргэжилтнүүдийн тоо, эзлэх хувийг нэмэгдүүлэх - Сургалтын мультимедиа 	<p>2006-2008</p>	
--	--	---	------------------	--

		<p>төвүүдийг байгуулах</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монгол Улсад бүх нийтийн мэдээллийн технологийн боловсролыг хөгжүүлэхэд алсын зайн сургалтын төвүүдийг өргөнөөр ашиглах - МХХТ-ийн боловсролын олон улсын стандартыг нэвтрүүлж, түвшин тогтоох тогтолцоог бий болгох - Дэлхийн програм хангамж болон МХХТ-ийн үйлчилгээний зах зээл дээр амжилт олох чиглэлээр МХХТ-ийн мэргэжилтнүүдийг мэргэшүүлэх - Их, дээд сургуулиудын сургалтын Цахим хөтөлбөр, стандартыг боловсронгуй болгож олон улсын жишигт хүргэх - Монгол Улсад Цахим сургалтыг дэлгэрүүлэх зорилгоор загвар Цахим их сургуулийг байгуулах - Монголд эзэмшсэн боловсролыг дэлхийн аль ч улс оронд хөрвөдөг болгох, энэ зорилгоор англи хэлний сургалтанд мэдээллийн 		
--	--	---	--	--

		<p>технологийн арга хэрэгслийг түлхүү ашиглах</p> <ul style="list-style-type: none"> - МХХТ-ийн чиглэлээр олон улсын түвшинд хүрсэн эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлууд хийх <p>4) Бүх нийтийн мэдээллийн технологийн боловсролыг хөгжүүлэх</p> <ul style="list-style-type: none"> - Олон улсын компьютерийн боловсролын гэрчилгээг (International computer driving license) бүх нийтийн мэдээллийн технологийн боловсролын тогтолцоонд нэвтрүүлэх - Хувийн хэвшлийн зүгээс цахим боловсролыг хөгжилд оруулах хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, хөнгөлөлт үзүүлэх - Технологи судалгаа, шинжилгээний болон хөгжлийн төвийг Мэдээллийн технологийн үндэсний парк болон бусад мэргэжлийн сургуулиудад түшиглэн байгуулах 	<p>2006-2010</p>	
--	--	--	------------------	--

<p>3. Цахим эрүүл мэндийг хөгжүүлэх</p> <p><u>Тайлбар:</u> Нэгдмэл үйл ажиллагаанд тулгуурласан өвчтөн төвтэй үйлчилгээнд шилжиж иргэдийг цаг хугацаа, орон зайнаас үл хамаарсан хямд, найдвартай, өвчтөний таашаалд нийцсэн үйлчилгээгээр хангана.</p>	<p>Өвчтөний түүх, оношлогоо, шинжилгээний зураг, холбогдох мэдээлэл бүхий мэдээллийн санг үүсгэн цахим мэдээлэл солилцоог дэлгэрүүлнэ</p> <p>Бүх нийтийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэхэд МХХТ-ийг ашиглана</p> <p>Алсын зайн эмчилгээ, оношлогоо, хяналтыг хөдөө орон нутагт хүргэнэ</p>	<p>1) Өвчтөний цахим түүхийг бий болгох</p> <ul style="list-style-type: none"> - Эмнэлэг, өвчтөн, эрүүл мэндийн даатгалыг хамарсан нэгдсэн сүлжээ, өгөгдлийн сан, архив байгуулан цаасгүй эмнэлгийн технологид шилжих, цаасан дээр бичиж тэмдэглэх, лабораторийн шинжилгээ, оношлогооны үр дүн, (рентген зураг, компьютерийн томограм зураг, ЭХО зураг гэх мэт) эмийн сангаас олгосон эм, хийсэн эмчилгээ, мэс ажилбар, хоол, төлбөрийн баримт зэрэг бүх мэдээллийг цахим хэлбэрээр хадгалах (e-medical record) - Эрүүл мэндийн салбарын хэмжээнд МХХТ-ийн удирдлага, бодлого, зохицуулалтын тогтолцоог боловсронгуй болгох, үүнтэй холбогдсон стандартуудыг боловсруулах - Эрүүл мэндийн нэгдсэн сүлжээний мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах, 	<p>2007-2010</p>	<p>ЭМЯ МХХТГ</p>
--	---	---	------------------	----------------------

		<p>халдлагаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах</p> <p>2) Хүн амын эрүүл мэндийн боловсрол, эрүүл мэндийн мэдээллийн сан хөгжүүлэх - Иргэдийг эрүүл мэндээ хянах, оношлуулах, зөвлөгөө авах боломжоор хангаж тэднээс эрүүл мэндээ хамгаалах идэвхтэй оролцоог дэмжих - Бүх төрлийн эмийн лавлагааг нээлттэй онлайн хэлбэрт оруулах</p> <p>3) МХХТ-ийн дэвшлийг эрүүл мэндийн салбарт нэвтрүүлэх - Эрүүл мэндийн салбарт цахим төлбөр тооцоог нэвтрүүлэх - Алсын зайн эмчилгээ, оношлогоо, хяналтыг төв суурин газар, хөдөө орон нутагт нэвтрүүлэх - Гадаадын нэр хүнд бүхий эмнэлгүүдтэй интернэтээр шууд холбогдох онлайн эмнэлэг, оношлогооны бүтцийг бий болгох</p>	<p>2006-2010</p> <p>2006-2008</p>	
--	--	--	-----------------------------------	--

<p>4. Цахим арилжааг хөгжүүлэх</p> <p><u>Тайлбар:</u></p> <p><i>Цахим арилжааны үндсэн онцлог болох хэрэглэгчдэд бараа, ажил, үйлчилгээг орон зай, цаг хугацаанаас үл хамааран шуурхай арилжих, худалдах, солилцох боломжийг олгодог давуу талыг ашиглан өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлж эдийн засгийн шинэ боломж, орчинг бий болгоно.</i></p> <p><i>Цахим хангамж нь (e-procurement) төрийн үйл ажиллагааны шинэчлэлийн чухал хэсэг юм. Төрөөс</i></p>	<p>Монгол Улсад цахим арилжааг нэвтрүүлснээр 2012 он гэхэд бизнес (Business-to-business) хоорондын зах зээлийг өнөөгийн хэмжээнээс 10 дахин, бизнес ба хэрэглэгч (business-to-consumer) хоорондын зах зээл 20 дахин өснө</p> <p>Цахим арилжаа гадаад дотоод худалдаа, экспорт, импортыг нэмэгдүүлэх гол арга, хэрэгслүүдийн нэг болно</p>	<p>1) Цахим арилжааны суурь орчинг бүрдүүлэх</p> <ul style="list-style-type: none"> - Цахим арилжаатай холбогдох хууль эрх зүйн орчинг бий болгох, мэдээллийн аюулгүй байдал, цахим гэрээ, цахим гарын үсэг, оролцогч талуудын эрх, үүрэгтэй холбогдсон эрх зүйн баримт бичгүүдэд цахим арилжааны онцлогтой уялдуулан зохих нэмэлт өөрчлөлтийг хийх - Иргэд, хуулийн этгээдийн зээлийн түүхийн тогтолцоог бий болгох (Credit History) - Цахим арилжааг дэмжсэн бараа хүргэлтийн сүлжээг бий болгох - Бүх шатны шуудан хүргэлтийн тогтолцоог боловсронгуй болгож, шуудангийн зах зээлийн өрсөлдөөний зохицуулалтын механизмыг бүрдүүлж шууданд санхүүгийн болон электрон худалдааны үйлчилгээг нэвтрүүлэх 	<p>2006-2008</p>	<p>ЗГХЭГ СЯ ҮХЯ МХХТГ</p>

<p><i>бараа үйлчилгээг худалдан авах зардлыг бууруулж, ил тод, түргэн шуурхай арилжааны орчныг бий болгоно.</i></p>		<p>2) Мэдээллийн сан, мэдээллийн удирдлагын систем бий болгох - Аж ахуйн нэгж, байгууллага, хэрэглэгчдэд нээлттэй, шуурхай үйлчлэх арилжааны мэдээллийн сан бий болгох - Цахим арилжааны мониторингийн тогтолцоог бий болгох - Олон улсын болон банк хоорондын гуйвуулгыг цахим хэлбэрээр явуулах боломжийг өргөтгөх - Цахим арилжааны бөөний худалдааны сүлжээ бий болгох</p> <p>3) Олон улсын цахим арилжаанд оролцох - Олон улсын гэрээний дагуу цахим хэлбэрээр хийгдэх арилжааны тогтолцоонд нэгдэн орж, цахим арилжааны чиглэлийн олон улсын байгууллагуудын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцох - Хувийн хэвшил, иргэдийг олон улсын цахим арилжаанд</p>	<p>2006-2008</p> <p>2007-2008</p>	
---	--	--	-----------------------------------	--

		<p>байгуулах</p> <ul style="list-style-type: none"> - Интернэтийн олон талын хэрэглээний програмуудыг дэмжих - Мэдээллийн технологи, ялангуяа програм хангамжийн үйлдвэрлэлийг дэмжиж үндэсний хэмжээний төслүүдийг дотоодын компаниудаар гүйцэтгүүлэх бодлого баримтлах - Монголын МХХТ-ийн үйлдвэрлэлийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх - МХХТ-ийн эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг хөгжүүлэх 	2006-2008	
		<p>7) Төсвийн хөрөнгөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах цахим тогтолцоог бий болгох</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах хууль журмыг шинэчилж шударга өрсөлдөөний нөхцлийг бүрдүүлэн зардлыг бууруулж, ил тод, түргэн шуурхай арилжааны орчныг бий болгох - Бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах цахим тогтолцооны туршлага 	2007-2010	

		<p>судлах, туршилтын төслийг хэрэгжүүлэх, - Бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах цахим тогтолцооны тендер зарлах, шалгаруулах порталыг бий болгох</p>		
<p>5. Харилцан уялдаа, стандарт</p> <p><u>Тайлбар:</u> Олон улсын жишигт нийцсэн стандартыг баталж мөрдүүлэх, дотоодын зах зээлд зохицсон стандартын хэрэглэгээг дэмжих.</p>	<p>Технологийн хөгжлийн үр дүнг ашиглахын тулд стандартуудыг тогтмол хянах механизмыг хэрэгжүүлнэ</p>	<p>1) Стандартын төсөлд олон нийт болон оролцогч талуудаас санал авч боловсруулж мөрдүүлэх, түүний хэрэгжилтэд хяналт тавих</p> <p>2) Байгууллагууд дотоодын интранет дээр суурилсан дотоод үйл ажиллагаа, зохион байгуулалт, бичиг хэрэг хөтлөлтийн програм хангамжийн стандарт бий болгох</p> <p>3) МХХТ-ийн хууль бус хэрэглээг илрүүлэн, таслан зогсоох чиглэлээр холбогдох байгууллагуудын үйл ажиллагааг уялдуулах</p>	<p>2008-2012</p> <p>2008-2010</p> <p>2008-2010</p>	<p>СЯ ЗТАЖЯ МБ МХХТГ СХЗТ ИБМУТ СТГ</p>

7.5 МХХТ ашиглан эдийн засгийн өсөлтийг хангах

Стратеги	Үр дүн	Хийх ажлууд	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Оролцох агентлагууд ба нөөц
<p>1. Эдийн засгийн салбарт МХХТ-ийн хөрөнгө оруулалт болон хэрэглээг хурдасгах, дэмжих</p> <p><i>Тайлбар:</i> Эдийн засгийн тогтвортой өсөлтөд хүрэхийн тулд МХХТ-ийг эдийн засгийн боломжтой бүхий л салбаруудад нэвтрүүлэн хөгжүүлснээр тухайн секторын эдийн засгийн өсөлт нэмэгдэх юм.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Эдийн засгийн үндсэн үйлдвэрлэлийн цахим зах зээл, мэдээллийн системийн менежмент бий болно. - Хэрэглэгчийг үнэн зөв мэдээллээр хангах, мэдээлэл солилцох үйл ажиллагаа хөгжинө. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Эдийн засгийн бололцоотой салбаруудын МХХТ-ийн хөрөнгө оруулалтын бодлогыг хөгжүүлэх 2) Төвлөрсөн болон төрөлжсөн мэдээллийн сан, мэдээллийн систем болон цахим зах зээлийг салбар бүрээр байгуулах, өргөтгөх 3) Хувийн хэвшлийн мэдээллийн хэрэгцээ, шаардлагыг судалж, загвар байгууллагын жишгийг тогтоох 	<p>2006-2008</p> <p>2008-2010</p> <p>2008-2012</p>	<p>Яамдууд, Төрийн байгууллагууд, МХХТ-той холбоотой ТББ, бусад байгууллагууд</p>
<p>2. Жижиг дунд үйлдвэр (ЖДҮ) болон аж ахуйн нэгжүүдэд МХХТ-ийн хэрэглээг нэмэгдүүлэх, дэмжих.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - МХХТ-ийг ашиглаж байгаа загвар ЖДҮ-үүд байгуулагдана - Баг, сум, аймгийн 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Эдийн засгийн салбар тус бүрт МХХТ-ийг нэвтрүүлсэн ЖДҮ-ийн жишиг загварыг бий болгож түүний давуу тал, ач холбогдлыг сурталчлах 	<p>2008-2012</p>	<p>Бүх яамд, Төрийн байгууллагууд, МХХТ-той холбоотой ТББ,</p>

<p><u>Тайлбар:</u> <i>МХХТ-ийг үйлдвэрлэлийн ашиг, бүтээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор ЖДҮ-д нэвтрүүлэн хэрэглэх нь чухал юм.</i></p> <p><i>МХХТ-ийг хэрэглэдэг компаниудыг сурталчлах, тэдний туршлагыг бусад компаниудад нэвтрүүлэх төслийг санаачлан хэрэгжүүлэх нь хамгийн үр дүнтэй арга юм.</i></p> <p><i>Бус нутгийн ялгааг арилгахад хөдөөгийн бүсийн загвар компаниуд чухал үүрэгтэй.</i></p>	<p>түвшинд олон нийтийн мэдээллийн төвтэй болж тоон ялгаа буурна</p>	<p>2) Дотоодын программ хангамжийн зах зээлийг судалж ЖДҮ-т өргөнөөр хэрэглэх</p> <p>3) ЖДҮ-д зориулсан багц програм хангамжийн зах зээлийг хөгжүүлэх</p> <p>4) МХХТ–ийн зөвлөгөө өгөх тогтолцоо бий болгож хөгжүүлэх</p> <p>5) Мэдээллийн технологийн хөтөлбөр боловсруулах, МХХТ-ийг ЖДҮ-д таниулах үйл ажиллагааг дэмжих</p> <p>6) Автоматжуулсан, компьютержсэн систем техник, тоног төхөөрөмж, технологид чиглэсэн хөрөнгө оруулалтын бодлогыг дэмжих</p> <p>7) Экспортод зориулсан дотоодын бараа үйлчилгээг судалж экспортыг нэмэгдүүлэхийн тулд интернэтийг маркетингийн зорилгоор өргөнөөр ашиглах</p>	<p>2008-2012</p> <p>2007-2010</p> <p>2007-2010</p> <p>2007-2010</p> <p>2007-2012</p> <p>2007-2012</p>	<p>бусад байгууллагууд, хувь хүмүүс</p>
--	--	---	---	---

<p>3. Дотоодын МХХТ-ийн зах зээлийг хөгжүүлэх</p> <p><u>Тайлбар:</u> МХХТ-ийн шийдэл, үйлчилгээний хэрэгцээг нэмэгдүүлэх</p>	<p>МХХТ-ийн хэрэглээг ашиглан үйлдвэрлэлийн бүтээмжийг нэмэгдүүлнэ.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Эрх зүйн таатай орчин бүрдүүлэх /НӨАТ, орлогын албан татварт өөрчлөлт оруулах/ 2) МХХТ-ийн зөвлөгөө өгөх бүтцийг бий болгох 3) Оюунлаг үйлдвэрлэлийн (Smart Factory) хөгжлийг дэмжих 4) Цахим зах зээлийн орон зайг МХХТ-ийн компаниудад зориулан бүрдүүлэх 5) Цахим аялал жуулчлал, цахим тээвэр зэрэг төслүүдийг боловсруулж хэрэгжүүлэх 	<p>2006-2008</p> <p>2006-2008</p> <p>2008-2012</p> <p>2007-2010</p> <p>2007-2010</p>	<p>ЗТАЖЯ МХХТГ МТҮП МИДАС</p>
---	---	---	--	---

<p>4. Дотоодын МХХТ-ийн компаниудын экспортын бүтээгдэхүүний өсөлтийг нэмэгдүүлэх</p>	<p>- МХХТ-ийн компаниудын хүчин чадал бэхжинэ - Дотоодын МХХТ-ийн /програм хангамжийн / компаниудыг олон улсын зах зээлд өрсөлдөх боломжийг бүрдүүлнэ.</p>	<p>1) Дотоодын МХХТ-ийн компаниудын өрсөлдөх чадвар, гадаад зах зээлийн хэрэгцээг судлах</p>	<p>2006-2007</p>	<p>ЗТАЖЯ ҮХЯ МХХТГ ХАҮТ МТҮП МИДАС Холбогдох ТББ</p>
		<p>2) Зах зээлийн урьдчилсан судалгаа гаргах (зорилтот зах зээлүүд Япон, Америк, Европ г.м)</p>	<p>2006-2008</p>	
		<p>3) Бизнес стратегийн төлөвлөгөөг боловсруулж хэрэгжүүлэх</p>	<p>2007-2008</p>	
		<p>4) Олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн инженерүүд бэлтгэх (урт болон богино хугацааны сургалт)</p>	<p>2006-2008</p>	
		<p>5) Программ хангамжийн хөгжлийн үйл ажиллагааг сайжруулах (СММ/ISO сургалт, СММ/ISO хэрэгжилт)</p>	<p>2006-2012</p>	
		<p>6) Мэдээллийн технологийн паркийн үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох</p>	<p>2006-2008</p>	
		<p>7) Программ хангамжийн үзэсгэлэн худалдаа, семинарыг тогтмол зохион байгуулах</p>	<p>2006-2012</p>	

		8) Гадаадын зорилтот зах зээлд төлөөлөгчийн газар бий болгох	2008-2012	
		6) Нээлттэй код бүхий программ хангамжийг хөгжүүлж, түүнийг хөрвүүлэх үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх	2007-2012	
		9) Нээлттэй код бүхий программ хангамжийн стандартыг боловсруулж хэрэглээг бий болгох	2007-2012	

7.6 МХХТ-ийг олон нийтэд сурталчлах, төрийн үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх

Стратеги	Үр дүн	Хийх ажлууд	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Оролцох агентлагууд ба нөөц
1. Олон нийтэд МХХТ-ийг сурталчлах	100 хүнд оногдох компьютер хэрэглэгчдийн тоог 20 -д хүргэнэ Олон нийтийн мэдээллийн төвийн (ОНМТ) үйл ажиллагаа шинэчлэгдэнэ	1) Бүх сумдад ОНМТ-ийг шинээр байгуулах	2007-2010	МХХТГ МТҮП МИДАС Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ
		2) Аймагийн төвүүд дэх ОНМТ-ийг өргөтгөн шинэчлэх	2006-2008	
		3) Интернэт холболтын үнийг үе шаттайгаар бууруулах	2006-2010	
		4) Өргөн зурвасын сүлжээг өргөтгөх	2005-2012	
		5) Олон нийтэд зориулсан интернэт цэгүүдийг онгоцны буудал, төмөр зам, авто зогсоол, кино театр гэх мэт үйлчилгээний газруудад байрлуулах	2006-2008	
		6) Бүх нийтийн мэдээллийн	2006-2010	

		технологийн боловсролд зориулсан ном, сэтгүүл, сонин болон мэдээллийн хэрэгслийн үйл ажиллагааг дэмжих		
	<p>Вэб хуудсуудын тоо 30000-д хүрнэ</p> <p>.mn. өргөтгөлтэй домэйн нэрний үнэ боломжийн түвшинд буурна</p> <p>Автомат вэб орчуулагч дэлгэрч нийтийн хүртээл болно</p>	<p>1) Шилдэг вэбийг урамшуулах вэб хуудасны чанарыг сайжруулах</p> <p>2) .mn домэйн нэрийн үнийг буулгах, төрийн болон бизнесийн багууллага бүрийг домэйн нэр, вэб хуудастай болгох</p> <p>3) Гадаад хэл дээрх вэбийг эх хэл рүү орчуулах автомат хөрвүүлэгч системийг хөгжүүлэх</p> <p>4) Боловсролын вэб хуудсын тоог нэмэгдүүлэх</p> <p>5) Дэлхийн хэмжээний томоохон нэрд гарсан вэб хуудсуудыг орчуулж олон нийтийн хүртээл болгох</p>	<p>2006-2008</p> <p>2006-2008</p> <p>2007-2010</p> <p>2006-2010</p> <p>2006-2010</p>	
	Програм хангамжийн чанар сайжирч, хэрэглээ	6) Хэрэглээний програм хангамжийн уралдаан зохион	2006-2010	

	нэмэгдэнэ.	байгуулах 7) Бүх аймагт мэдээллийн технологийг хөгжүүлэх баг бүрдүүлж байнгын ажиллагаатай болгох	2006-2008	
	Гарын авлага, номуудыг гаргана	1) МХХТ-ийн нэр томъёог боловсронгуй болгох 2) Ойлгомжтой, энгийн хялбаршуулсан тайлбар гаргах 3) МХХТ-ийн үзэсгэлэн, өдөрлөгийг Улаанбаатар хот болон аймгуудад зохион байгуулах	2006-2010 2006-2010 2006-2008	
2.Олон нийтийг хамарсан үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх	МХХТ-ийг олон нийтэд таниулах үндэс тавигдана	1) Компьютер дээр хурдан бичлэгийн уралдааныг жил болгон зохион байгуулж хэвших 2) Компьютер сургалтын интерактив програм хангамжийг хөгжүүлэх 3) МХХТ-ийн хэрэглээний хичээлүүдийг телевизээр нэвтрүүлэх	2006-2008 2006-2008 2006-2008	

		4) Зөвлөгөө, тусламж, лавлагаа өгөх үйлчилгээг хөгжүүлэх	2006-2010	
		5) МХХТ-ийн мэдлэг үнэлэмжийг сайжруулах	2006-2010	
<p>3. Төр, засгийн үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх</p> <p><u>Тайлбар:</u> МХХТ-ийн хэрэглээ нь илүү ардчилсан төр үүсгэх хэрэгсэл болно.</p>	<p>МХХТ нь дараах бололцоог нээнэ</p> <p>1) түргэн шуурхай, нээлттэй, найдвартай төрийн үйлчилгээгээр хангагдана</p> <p>2) хүнд суртал, авилгал бууруулна</p> <p>3) төрийн бодлого боловсруулах үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоог дэмжинэ</p>	1) Сонгууль, ард нийтийн санал асуулгад цахим хэлбэрийг ашиглах /бүртгэл, санал өгөх, санал тоолох, үр дүнг тооцох гм./	2008-2012	<p>ЗГХЭГ Бүх яам, агентлаг МХХТГ Холбогдох ТББ, холбоод МТҮП МИДАС</p>
		2) Нэр дэвшигч, сонгогчдын онлайн мэтгэлцээн, хэлэлцүүлгийг бий болгох	2008-2012	
		3) Онлайн зөвлөгөө, олон нийтийн форум, хэлэлцүүлэг бий болгох	2007-2012	
		4) МХХТ-ийг ашиглан төрийн болон нутгийн бодлого боловсруулах үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх	2006-2012	
		5) Хууль тогтоомжийн төсөлд онлайн хэлэлцүүлгээр олон нийтийн саналыг хүлээн авч	2006-2012	

		тусгадаг механизмыг бий болгох 6) Төрийн байгууллага, албан тушаалтанд хандсан хүсэлт, гомдол, саналыг хүлээн авч шийдвэрлэх цахим тогтолцоог бий болгох	2006-2008	
--	--	---	-----------	--

7.7 МХХТ-ийг ашиглах чадвар, хүний нөөцийн хөгжил

Хэрэгжүүлэх стратеги	Гарах үр дүн	Авах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Хариуцах байгууллага
<p>1. Хүн бүрт МХХТ-ийг эзэмшүүлэх, дадал олгох</p> <p><u>Тайлбар:</u> Мэдээлэл, харилцаа холбооны дэд бүтцээр хангана.</p> <p>Ерөнхий боловсролын чанар дээшилж боловсролын салбар дахь өрсөлдөх чадвар нэмэгдэнэ.</p> <p>МХХТ-ийн боловсрол, ур чадвар нэмэгдсэнээр сургалт заах арга, мэдээлэл солилцоо</p>	<p>Ерөнхий боловсролын болон мэргэжлийн сургуулиудад МХХТ-ийн сургалтын төвүүдийг байгуулж, сургалтын бүх шатанд компьютерийн сургалт бий болно</p>	<p>1) Ерөнхий боловсролын болон МСҮТ-ийг мэдээллийн технологийн орчин үеийн техник төхөөрөмж, багшлах хүний нөөцөөр хангах</p>	2007-2010	<p>БСШУЯ МХХТГ Гадаад дотоодын хандивлагчид Орон нутгийн удирдлага ТББ</p>
	<p>Эдийн засаг, нийгэм, соёлын бүх салбарт МХХТ-ийн хэрэглээг нэвтрүүлнэ.</p>	<p>2) Олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн сургалтын програмын стандартуудыг баталгаажуулах, олон улсын компьютер хэрэглэгчийн лиценз /ICDL гэх мэт /, стандартуудыг нэвтрүүлэх</p>	2006-2012	
	<p>МХХТ-ийг ашиглах чадвар мэдэгдэхүйц дээшилнэ</p>	<p>3) Олон нийтийн хэрэгцээг судлан үзэх, орон нутгийн захиргааны</p>	2006-2008	

<p><i>сайжирна.</i></p>	<p>насанд хүрэгчдийн МХХТ-ийг ашиглах чадварын төвшин дээшилнэ</p> <p>Сургалтын төвүүдийн багш нар ялангуяа орон нутагт ажиллаж байгаа багш нарын МХХТ-ийн мэдлэг чадавх дээшилнэ.</p>	<p>сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлох</p> <p>4) Олон нийтийн МХХТ-ийн хэрэглээг дэмжих үүднээс сургалт, семинар зохион байгуулах</p> <p>5) Сургууль, номын сан, шуудан холбоо, теле-төвүүдэд шинэ технологийг нэвтрүүлэх</p> <p>6) Нийгмийн бүх давхарга ялангуяа эмзэг бүлгийнхэнд мэдлэг олгох, мэдээлэл түгээх зорилгоор алсын зайн сургалт, цахим сургалтыг дэмжин хөгжүүлэх</p> <p>7) Багш, сургагч-багш бэлтгэх, давтан сургах тэдний мэргэжлийн ур чадварыг дээшлүүлж, сургалтын хөтөлбөрийг боловсронгуй болгох</p>	<p>2006-2008</p> <p>2007-2012</p> <p>2007-2012</p> <p>2006-2010</p>	
-------------------------	--	--	---	--

		<p>8) Багшлах хүний нөөцийг хөгжүүлэх зайн сургалтад МХХТ-ийг өргөнөөр ашиглах</p> <p>2007-2010</p> <p>9) Багш дутагдалтай байгаа орон нутагт гадаад, дотоодын мэргэшсэн сайн дурын багш нарыг урьж ажиллуулах</p> <p>2008-2012</p> <p>10) Залуу үеийг МХХ-ны шинэ үеийн техник, технологийг ашиглах нөхцлөөр хангах</p> <p>2006-2010</p>		
<p>2. Төрийн албан хаагчдын МХХТ-ийн боловсролыг дээшлүүлэх</p>	<p>Төрийн албан хаагчид МХХТ ашиглаж ажил үүргээ гүйцэтгэснээр төрийн үйлчилгээний чанар сайжирч үйл ажиллагаа нь ил тод болно.</p> <p>Төрийн байгууллага мэдээллийн технологи болон компьютер</p>	<p>1) Төрийн байгууллагын ажилтнуудыг компьютерийн болон МХХТ-ийн сургалтанд хамруулах хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх</p> <p>2) Ажлын байрны зах зээлийн хэрэгцээ шаардлага, МХХТ-ийн</p>	<p>2006-2008</p> <p>2007-2012</p>	<p>ЗГХЭГ</p> <p>БСШУЯ</p> <p>ТАЗ</p> <p>МХХТГ</p> <p>Их, дээд сургуулиуд</p>

	ашиглах чадвартай бэлтгэгдсэн, чадварлаг албан хаагчдаар хангагдана.	хөгжлийн түвшинтэй уялдуулан техник, програм хангамжийн шинэчлэлийг үе шаттайгаар хийх 3) Төрийн албаны шалгаруултанд МХХТ-ийн чадварыг гол үзүүлэлтийн нэг болгох 4) Төрийн албан хаагчдын МХХТ-ийн мэдлэг боловсролыг дээшлүүлэхэд зайн болон цахим сургалтыг өргөнөөр ашиглах	2007-2012 2007-2012	
3. МХХТ-ийн өндөр чадвартай олон тооны мэргэшсэн мэргэжилтэн, судлаачид бэлтгэх <i>МХХТ-ийн салбарын хүний нөөцийг</i>	Мэргэшсэн мэргэжилтэн, судлаачдыг сургах хөтөлбөр хэрэгжинэ. Мультимедиа төвүүдийг аймаг орон нутгийн төвшинд байгуулан чадварлаг хүний нөөц бий болно.	1) Мэргэшсэн мэргэжилтэн, судлаачдыг урт хугацаанд тогтвортой бэлтгэх хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх 2) 1000 залуу мэргэжилтэн, судлаачдыг өндөр хөгжилтэй оронд суралцуулах	2007-2012 2008-2012	БСШУЯ МХХТГ Их, дээд сургуулиуд ТББ MT-ийн компаниуд

<p><i>нэмэгдүүлэх зорилгоор хувийн хэвшлийг тухайн салбарын сургалт болон мэргэжлийн их, дээд сургууль байгуулах хөрөнгө оруулалт хийхийг нь дэмжих нь чухал.</i></p>		<p>3) МХХТ-ийн зах зээлд эрэлт, шаардлагатай мэргэжилтэн бэлтгэх</p> <p>4) МХХТ-ийн хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн мэргэжлийн судалгаа, хөгжлийн төв байгуулах</p> <p>5) Гадаадын нэр хүндтэй их дээд сургууль, бусад мэргэжлийн байгууллагатай холбоо тогтоон эрдэм шинжилгээ судалгааны хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх</p>	<p>2006-2010</p> <p>2007-2012</p> <p>2008-2012</p>	
---	--	--	--	--

8. Удирдлага, хяналт шинжилгээ, үнэлгээ

“Цахим Монгол” хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг удирдан зохион байгуулах, хяналт шинжилгээ хийх үүрэг бүхий **Мэдээлэл холбооны технологийн Үндэсний хороог** байгуулна.

Үндэсний хороо нь хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, шинжилгээ үнэлгээг хийхийн зэрэгцээ хэрэгжүүлэгч байгууллагуудын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулна. **Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг зохицуулах үндэсний хорооны ажлын удирдамж, дүрэм, холбогдох баримт бичгийг тусад нь боловсруулж батлуулна.**

9. Хөтөлбөрийн санхүүжилтийн эх үүсвэр

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд бүх эх үүсвэрээр нийт **134 384 000 000** төгрөгийн эх үүсвэр шаардлагатай байгаагаас:

Улсын төвлөрсөн төсвөөс26 000 000 000
төгрөг

Орон нутгийн төсвөөс16 000 000
төгрөг

Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт, зээл,
тусламж, төсөл, хөтөлбөрөөс85 800 000 000
төгрөг

Бүх нийтийн үүргийн сангаас3 000 000 000
төгрөг

Иргэний нийгмийн санал санаачлага, аж ахуйн нэгж
байгууллагаас үзүүлэх хандив тусламж1 000 000 000
төгрөг

Хувийн хэвшлээс18 568 000 000
төгрөгийн санхүүжилт шаардлагатай байна.

Д/Д	“Цахим Монгол” хөтөлбөрийн МХХТ-ийн хөгжлийн стратеги	Авах арга хэмжээ	Урьдчилсан байдлаар шаардагдах хөрөнгө /сая төгрөг/	Хөрөнгийн эх үүсвэр
1	Хууль эрх зүй, бодлого зохицуулалт:			
	1.1 МХХТ-ийн хөгжүүлэх хууль эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлэх		12.0	гадаадын төсөл
	1.2 Бүх нийтийн үйлчилгээний үүргийн санг бүрдүүлэх			
	1.3 Цахилгаан холбооны салбарыг либеральчлах			
		Дүн:	12.0	
2	Мэдээллийн дэд бүтэц			
	2.1 Мэдээлэл, харилцаа холбооны дэд бүтцийг хөгжүүлэх	1) ОХУ, БНХАУ-тай холбогдсон олон улсын өндөр хурдны өргөн зурвасын (broadband) мэдээлэл холбооны газрын сүлжээ байгуулах	12,000.0	хувийн хэвшил
		2) Улаанбаатар хотын өндөр хурдны backbone сүлжээ байгуулах	5,000.0	хувийн хэвшил
		3) Хот хооронд өндөр хурдны сүлжээ байгуулах	30,000.0	төсөв+хувийн хэвшил+гадаад

	2.2 Хүртээмжтэй, хямд мэдээлэл, холбооны үйлчилгээг хөгжүүлж тоон ялгааг арилгах	1) Хөдөөгийн МХХ-ны сүлжээг бий болгох	20,000.0	Төсөв+гадаад
	2.3 Төрийн мэдээллийн сүлжээ, санг шинэчлэх		5,500.0	гадаадын төсөл
	2.4 ЕБС-ийг компьютержүүлэх		10,000.0	төсөв+гадаад
	2.5 Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах (PKI)		1,000.0	хувийн хэвшил
		Дүн:	83,500.0	
3	Манлайлал, шинэчлэл			
	3.1 Төрийн дэмжлэг манлайллаар хангах			
	3.2 МХХТ-ийг ашиглан үр ашгийг нэмэгдүүлэх зорилгоор захиргааны шинэчлэл хийх			
		Дүн:		

4	МХХТ-ийн хэрэглээ, түүний харилцан уялдаа			
	4.1 Цахим засаглалыг хөгжүүлэх	1) Иргэдэд олон-талт хэрэглээний “ухаалаг” карт олгох замаар хүн амын хаягжилт, бүртгэл, нийгмийн үйлчилгээний орчин үеийн тогтолцоог бий болгох	12,000.0	Гадаадын төсөл
		2) Хуулийн этгээд болон үл хөдлөх эд хөрөнгийн бүртгэлийг МХХТ-ийн дэвшилтэт аргаар бүртгэн шинэчилж, нийгмийн даатгал, нийгмийн халамж, хөдөлмөр эрхлэлт, эрүүл мэндийн даатгал, орлогын албан татвар, элсэлтийн шалгалт, цэргийн бүртгэл зэргийг хамарсан мэдээллийн нэгдмэл сан байгуулах	6,000.0	Гадаадын төсөл
		3) Улс орны хэмжээнд нэгдмэл кодчлолыг бий болгосноор мэдээллийн нэгдсэн системийг бүрдүүлж, гудамж, талбай, албан байгууллага, айл өрх бүрийг хаягжуулж, шуудангийн бүсийн тогтолцоонд шилжүүлэх.	12.0	

	4) Төрийн мэдээллийг цахим хэлбэрээр солилцох хууль эрх зүйн орчинг бүрдүүлж, төрийн бүх байгууллагыг домэйн нэр, вэб хуудас, цахим шуудангийн хаягтай болгох		
	5) Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааг цахим хэлбэрээр зохицуулах төрийн интранет порталыг бий болгох	840.0	Гадаадын төсөл
	6) Төрийн байгууллага дотоод үйл ажиллагаандаа бүртгэл, бусад төрлийн мэдээллийн систем ашиглах (Back Office Application)	1,800.0	Дотоодын төсөл
	7) Төрийн үйлчилгээний үр өгөөж, чанар, хүртээмж, шуурхай байдал, хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийг дээшлүүлж цахим-татвар, цахим-гааль, цахим-бичиг хэрэг зэрэг төсөл хэрэгжүүлж бүх салбарыг хамарсан цаасгүй онлайн үйлчилгээ бий болгох	6,000.0	Гадаадын төсөл
	8) Төрийн сангийн мэдээллийн системийг өргөтгөн төсвийн бүх байгууллагыг хамруулах	15,000.0	Гадаадын төсөл+төсөв

		9) Олон нийтэд үзүүлэх үйлчилгээг өргөжүүлэх зорилгоор төрийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг дэмжих		
		10) Ард иргэд, хувийн хэвшилд хүртээмжтэй, хандахад хялбар, найдвартай төрийн мэдээллийн нэгдсэн болон төрөлжсөн сан бий болгож төрийн мэдээллийг олон нийтийн хүртээл болгох		
4.2 Цахим боловсролыг хөгжүүлэх	1) Цахим боловсролыг хөгжүүлэх удирдлагын тогтолцоо бий болгох			
	2) Боловсролын салбарын мэдээллийн дэд бүтцийг (Интернэт, боловсролын теле-суваг) хөгжүүлэх	2,000.0	Гадаадын төсөл	
	3) Боловсролын салбарын хүний нөөцийн хөгжил	100.0	Гадаадын төсөл	
	4) Бүх нийтийн мэдээллийн технологийн боловсролыг хөгжүүлэх			
4.3 Цахим эрүүл мэндийг хөгжүүлэх	1) Өвчтөний цахим түүхийг бий болгох			
	2) Хүн амын эрүүл мэндийн боловсрол, эрүүл мэндийн мэдээллийн сан хөгжүүлэх			
	3) МХХТ-ийн дэвшлийг эрүүл мэндийн салбарын техник технологийн хөгжилд нэвтрүүлэх	1,200.0	Гадаадын төсөл	
4.4 Цахим арилжааг хөгжүүлэх	1) Цахим арилжааны суурь орчинг бүрдүүлэх			

		2) Мэдээллийн сан болон удирдлагын систем бий болгох		
		3) Олон улсын цахим арилжаанд оролцох		
		4) Цахим төлбөрийн аюулгүй байдлыг хангах		
		5) Хүний нөөцийг хөгжүүлэх		
		6) Мэдээллийн дэд бүтцийг байгуулах		
		7) Төрийн бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах цахим тогтолцоог бий болгох	200.0	төсөв
		Дүн:	45,152.0	
5	МХХТ ашиглан эдийн засгийн өсөлтийг хангах			
	5.1 ЖДҮ болон аж ахуйн нэгжүүдэд МХХТ-ийн хэрэглээг нэмэгдүүлэх, дэмжих			
	5.2 Эдийн засгийн салбарт МХХТ-ийн хөрөнгө оруулалт болон хэрэглээг хурдасгах, дэмжих			
	5.3 Дотоодын МХХТ-ийн зах зээлийг хөгжүүлэх			
	5.4 Дотоодын МХХТ-ийн компаниудын экспортын бүтээгдэхүүний өсөлтийг нэмэгдүүлэх			
		Дүн:		

6	МХХТ-ийг олон нийтэд сурталчлах, төр засгийн үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх			
6.1	Олон нийтэд МХХТ-ийг сурталчлах	<ol style="list-style-type: none"> 1) Сумдад мэдээллийн нэгдмэл төвүүдийг байгуулах 2) Аймгийн төвийн олон нийтийн мэдээллийн төвийг өргөтгөх (ОНМТ) 3) Интернэт холболтын үнийг бууруулах 4) Олон нийтэд зориулсан интернэт цэгүүдийг онгоцны буудал болон, төмөр зам, авто зогсоол, кино театр зэрэг үйлчилгээний газруудад байрлуулах 5) Шилдэг вэб хуудсыг урамшуулах 6) Вэб хуудасны хөгжлийг хялбар болгож идэвхжлийг өсгөх 7) .mn домэйн нэрийн үнийг буулгах, хувийн болон албаны домэйн нэр, вэб хуудастай болгох 8) Гадаад хэл дээрхи вэбийг орчуулж байгаа хөрвүүлэгч орчуулгын системийг дэмжих 9) Боловсролд вэб хуудсыг дэмжих 10) Олон нийтэд танигдсан мэдээлэлтэй вэб хуудсуудыг орчуулах 	<p>960.0</p> <p>480.0</p> <p>600.0</p>	<p>Гадаадын төсөл</p> <p>Гадаадын төсөл</p> <p>хувийн хэвшил</p>

	11) МХХТ-ийн нэр томъёо, монгол руу хөрвүүлсэн нэрсийг боловсронгуй болгох		
	12) Хэрэглэгчдэд ойр хялбар болох үүднээс энгийн хялбаршуулсан тайлбартай номуудыг дэмжих (Dummies)		
	13) МХХТ-ийн үзэсгэлэн, өдөрлөгийг Улаанбаатар хот болон орон нутагт тогтмол зохион байгуулах		
	14) Компьютер дээр хурдан бичлэгийн уралдааныг тогтмол зохион байгуулах		
	15) Компьютер сургалтын интерактив програм хангамжийг хөгжүүлэх		
	16) МХХТ-ийн хэрэглээний хичээлүүдийг телевизээр нэвтрүүлэх		
	17) Зөвлөгөө, тусламж өгөх үйл ажиллагааг дэмжих		
	18) МХХТ-ийн мэдлэгийн үнэлгээг сайжруулах		
6.2 Төр засгийн үйл ажиллагаанд олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх	1) Сонгуулийн системийг цахим арга хэрэгслийг ашиглан алхам алхмаар өөрчлөх: бүртгэл, санал өгөх, санал тоолох, үр дүнг тооцох гм.	80.0	Гадаадын төсөл
	2) Нэр дэвшигч, сонгогчдын сүлжээний мэтгэлцээн, хэлэлцүүлгийг бий болгох		

		3) Сүлжээний хуулийн зөвлөгөө, олон нийтийн хэлэлцүүлэг бий болгох		
		4) МХХТ-ийг ашиглан төрийн болон, орон нутгийн бодлого боловсруулах үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх		
		5) Хууль тогтоомжийн төсөлд сүлжээний хэлэлцүүлгээр дамжуулан олон нийтийн саналыг хүлээн авч тусгадаг механизмыг бий болгох		
		6) Засаг захиргааны ажилчдад хандсан хүсэлт, гомдол, саналуудыг шилжүүлэх электрон тогтолцоог бий болгох		
		Дүн:	2,120.0	
7	МХХТ-ийг ашиглах чадвар, хүний нөөцийн хөгжил			
	6.3 Хүн бүрт МХХТ-ийг эзэмшүүлэх, дадал олгох			
	6.4 Төрийн албан хаагчдын МХХТ-ийн боловсролыг дээшлүүлэх			
	6.5 МХХТ-ийн өндөр чадвартай олон тооны мэргэшсэн мэргэжилтэн, судлаачид бэлтгэх		3,600.0	төсөв+ Гадаадын төсөл+ хувийн хэвшил
		Дүн:	3,600.0	

Нийт дүн:	134,384.0
------------------	------------------

Нэр томъёоны тайлбар

Арын алба (Back Office)

Бүртгэл тооцоо, хүний нөөц, санхүү, төсөв, архив гэх мэт байгууллагын дотоод удирдлагын бүтэц

Тоон ялгаа (Digital Divide)

Телефон утас, интернэт, телевиз гэх мэтчлэн мэдээллийн технологийн нийгмийн хүртээмж, хэрэглэх чадварын ялгаа юм. Бүс нутагт бүхэлд нь улс хооронд болон дотоодод интернэтийн өндөр хурдтай холболт, сүүлийн үеийн МХХТ-ийн хэрэглээ, хандалт зэрэгт мэдэгдэхүйц ялгаа байна. Боловсрол, бичиг үсгийн тайлагдалт, нас, хүйс, орлого, холболтын ялгаатай байдал нь дээрх асуудлын гол шалтгаан юм.

Цахим үйлчилгээ хүргэх (electronic service delivery)

Олон нийтэд цахим хэлбэрээр үзүүлэх үйлчилгээ

Цахим гүйлгээ (electronic Transaction)

МХХ-ны сүлжээгээр хийх гүйлгээ

Цахим зах зээл (electronic market)

Худалдагч, худалдан авагч цахим хэлбэрээр худалдаа үйлчилгээ явуулах

Цахим хангамж (e-procurement)

Цахим сүлжээ ашиглан бараа үйлчилгээний нийлүүлэлт хангамжийг зохион байгуулах

Мэдээллийн дэд бүтэц (information infrastructure)

Харилцаа холбооны сүлжээ, мэдээллийн технологи, мэдээлэл, хүний нөөц, бусад хамаарах хүчин зүйл оролцсон мэдээлэл солилцох тогтолцоо
Мэдээлэл холбооны системийн тогтвортой үйл ажиллагааг хангахад чиглэгдсэн хүчин зүйлүүдийн цогцолбор

Мэдлэгт суурилсан нийгэм (мэдээлэлжсэн нийгэм) (knowledge based society (information society))

Өндөр технологийн шинэ төрлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний судалгаа шинжилгээ болон үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа явуулдаг эрдэмтэн, оюутан, судалгаа шинжилгээний ба инженер, техникийн ажилтнууд бүхий мэдлэгийг бүтээгч, хэрэглэгч нийгэм юм. Мэдээллийн нийгмийн үндсэн онцлогийн нэг болох оюуны багтаамж ихтэй үйлдвэрлэл, үйлчилгээг орон зай цаг хугацаанаас үл хамааралтай болгож, мэдлэгийг үйлдвэрлэх, дамжуулах, боловсруулах хадгалахад МХХТ шийдвэрлэх үүрэг гүйцэтгэнэ.

Шинэ эдийн засаг (new economy)

Нийгэм дэх төр, олон нийт, хувийн хэвшлийн байгууллагуудын нягт харилцан уялдаа бүхий өндөр үр ашигтай, шинийг тусгагч, уян хатан эдийн засгийн бүтэц, бизнесийн тогтолцоо

Оюунлаг үйлдвэрлэл (smart factory)

Програм хангамж буюу оюуны багтаамж ихтэй, хүний хөдөлмөрийг хэмнэсэн автомат удирдлага нэвтэрч МХХТ-ийн хэрэглээнд тулгуурласан үйлдвэрлэл